

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในเรื่อง การประเมินผลตามสภาพจริงของครูในโรงเรียนประถมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของการประเมินผล
2. ความหมายของการประเมินผลตามสภาพจริง
3. หลักการและแนวคิดในการประเมินผลตามสภาพจริง
4. ลักษณะของการประเมินผลตามสภาพจริง
5. กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการประเมินผลตามสภาพจริง
6. วิธีการในการประเมินผลตามสภาพจริง
7. เครื่องมือและวิธีการใช้ในการประเมินผลตามสภาพจริง
8. เกณฑ์การประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน(Rubric Assessment)
9. ข้อดีและข้อจำกัดของการประเมินผลตามสภาพจริง
10. แนวทางการนำวิธีการประเมินผลตามสภาพจริงไปใช้ในการเรียนการสอน
11. การเรียนการสอนและการประเมินผลตามแนวปฏิรูปการศึกษา
  - 1) สาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
  - 2) การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
  - 3) รายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
12. การตัดสินผลการเรียน
13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 1) งานวิจัยในประเทศ
  - 2) งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของการประเมินผล

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินผล พอสรุปได้ดังนี้
ไพศาล หวังพานิช (2526 : 20) ให้ความหมายการประเมินผลการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการในการตัดสิน ตีราคา ลงสรุปเพื่อพิจารณา ความเหมาะสม หรือหาคุณค่าของ คุณลักษณะและพฤติกรรม เช่น ผลการเรียน ผลการปฏิบัติ โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัดเป็นหลัก และใช้วิจารณ์คุณภาพประกอบการพิจารณา

บุญชม ศรีสะอาด , นิภา ศรีไพโรจน์ และ นุชวณา ทองทวี (2528 : 5) ให้ความหมายการประเมินผลการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของข้อมูลทางการศึกษา ที่วัดมา ได้แก่ การประเมินผลที่ตรงกับสภาพจริง จำเป็นต้องมีข้อมูลมากพอ

จ้านง พรายเยี่ยมแซ (2529 : 5) ให้ความหมายการประเมินผลการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจ หรือวินิจฉัยเพื่อตีราคาหรือสรุปคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพฤติกรรมของคนใดคนหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือทดสอบประกอบการพิจารณา

เกษม สาทิตย์พิทย์ (2531 : 2) ให้ความหมายการประเมินผลการศึกษาว่า หมายถึงการตีราคา หรือกำหนดระดับคุณค่าของผลจากการวัดตามเกณฑ์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนด

สมนึก ภัททิยธนี (2541 : 3) ให้ความหมายของการประเมินผลการศึกษาว่า หมายถึง การตัดสิน หรือวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผลการศึกษา โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณา อย่างใดอย่างหนึ่ง

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2540 : 8) ให้ความหมายของการประเมินผลการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการที่กระทำต่อจากการวัดผล แล้ววินิจฉัย ตัดสิน ลงสรุปคุณค่าที่ได้จากการวัด อย่างมีกฎเกณฑ์ และมีคุณธรรม เพื่อพิจารณาตัดสินใจว่าสิ่งนั้นดี หรือเลว เก่งหรืออ่อน ได้หรือตก

ภัทรา นิคมานนท์ (2540 : 9) ให้ความหมายของการประเมินผลว่า หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการวัดมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการหาข้อสรุป ตัดสินประเมินค่า หรือตีราคาโดยเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

กรอนลันด์ (Gronlund. 1971 : 6) ให้ความหมายของการประเมินผลว่า หมายถึง กระบวนการในตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีระบบของผู้สอนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ และมีความหมายลึกซึ้งกว่าการวัดผล เพราะรวมถึงสิ่งที่วัดได้ และวัดไม่ได้

กู๊ด (Good, 1973 : 220) ให้ความหมายของการประเมินผลการศึกษาว่า (Evaluation) หมายถึง กระบวนการค้นหาหรือตัดสินคุณค่า หรือจำนวนของบางสิ่งบางอย่าง โดยใช้มาตรฐานของการประเมิน ตลอดจนการตัดสินโดยอาศัยเกณฑ์ภายใน หรือภายนอก

มีแรนล์ และลีแมน (Mehrene and Lehman, 1973 : 6) ให้ความหมายของการประเมินผลว่า หมายถึง กระบวนการที่จะวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตัดสินคุณภาพของบุคคล

จากความหมายของการประเมินผลการศึกษา พอสรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการวัดมาตัดสิน โดยใช้เกณฑ์ช่วยในการตัดสิน แล้วสามารถบอกคุณค่าของสิ่งนั้นได้ว่าอยู่ในระดับใด

ความหมายของการประเมินผลตามสภาพจริง

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินผลตามสภาพจริง พอสรุปได้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด , นิภา ศรีไพโรจน์ และ นุชวณา ทองทวี (2528 : 114) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การวัดผลที่กำหนดให้นักเรียน ได้แสดงถึง กระบวนการ (Process) และ/หรือผลงาน (Product) หรือความสามารถที่จำเป็นซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงมากที่สุด

อุทุมพร จามรมาน (2540 : 2) ได้ให้ความหมาย การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การวัดและประเมินกระบวนการทำงานของสมองและจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่เขาทำ โดยพยายามตอบคำถามว่าเขาทำอะไรและทำไมจึงทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลว่า “ เขาทำอะไร “ (How) และ “ ทำไม “ (Why) จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนของผู้เรียน และการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมาย และทำให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ต่อไป

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (2540 ข : 3) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริง โดยการปฏิบัติจริง ในชีวิตจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 5) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินผลโดยเน้นการปฏิบัติจริง เป็นการประเมินการกระทำการแสดงออกในหลาย ๆ ด้าน ของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน หรือสถานที่อื่น ๆ ของโรงเรียน

กรมวิชาการ (2540 : 11) ได้สรุปความหมาย การประเมินผลตามสภาพจริงไว้ ดังนี้

- 1) เป็นการบวนการสังเกต การบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อนักเรียนแต่ละคน
  - 2) เป็นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง ในการเรียนการสอนของนักเรียน
  - 3) เป็นการให้ความสำคัญกับพัฒนาการและความต้องการช่วยเหลือและการประสบความสำเร็จของนักเรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง
  - 4) เป็นการบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพของนักเรียนรายบุคคลของครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละบุคคลได้
- สุรชาติ สังข์รุ่ง (2541 : 18) ได้ให้ความหมายของการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับพัฒนาการของนักเรียน การให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนประสบความสำเร็จตามศักยภาพของแต่ละคนเพราะเชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้

สมนึก ภัททิยธนี (2541 : 48) ได้ให้ความหมายการประเมินผลจากสภาพจริงว่า หมายถึง กระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อนักเรียนเหล่านั้น การประเมินผลจากสภาพจริงจะไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นผู้ค้นพบและผู้ผลิตความรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

ชวลิต โพธิ์นคร (ม.ป.ป.ช : 42) ได้ให้ความหมาย การประเมินตามสภาพจริงไว้ว่าเป็นกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียน

เพ็ญวุฒ บุษปามาตะนัง (2543 : 36) ได้ให้ความหมาย การประเมินตามสภาพที่แท้จริงว่า หมายถึง การประเมินความคิดระดับสูงที่สลับซับซ้อน ทักษะการปฏิบัติ คุณสมบัติและกระบวนการในการปฏิบัติที่ไม่สามารถใช้แบบทดสอบวัดได้

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (ม.ป.ป. : 94 - 95) ได้ให้ความหมาย การประเมินผลตามสภาพจริงว่า หมายถึง การประเมินผลงานที่แท้จริง ที่นักเรียนแสดงหรือกระทำและ / หรือสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง นักเรียนต้องแสดงทักษะหรือกระบวนการหรือสร้างผลงานที่แสดงถึงสิ่งที่รู้และสามารถทำได้มากกว่าการตอบข้อสอบแบบเลือกตอบ ซึ่งอาจวัดได้เพียงความสามารถในการจำหรือการทำข้อสอบเท่านั้น

สุวิทย์ มูลคำ (2543 : 22) ได้ให้ความหมายการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมองหรือการคิดและจิตใจของผู้เรียน อย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ โดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอะไรและทำไมจึงทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลว่า “เขาทำอะไร” และ “ทำไม” จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมายและทำให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ต่อไป

สุชานาถ ขอดอินทร์พรหม (2544 : 57) ได้ให้ความหมาย การประเมินผลตามสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมอง หรือการคิดและจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่ผู้เรียนกระทำโดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอะไรและทำไมจึงทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลว่า “เขาทำอะไร” และ “เขาทำทำไม” จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมายและทำให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ต่อไป

สุชิน เพ็ชรรักษ์ (2544 : 89) กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การตรวจสอบความสามารถรวมของผู้เรียน (Collective Abilities) จากการแสดงพฤติกรรมให้ปรากฏตามแบบหรือวิธีการที่ผู้เรียนเห็นว่าเหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมนั้นจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะที่ได้มีการระบุไว้ในเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2544 : 93) ได้ให้ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงว่า เป็นวิธีการประเมินที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบัน และเป็นวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ (Performance) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Products) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) การที่จะทำให้นักเรียนบรรลุถึงความต้องการของแต่ละบุคคลได้นั้น วิธีการประเมินตามสภาพจริงจะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วย ดังนั้นวิธีการประเมินวิธีนี้จะช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

สมนึก นนทิจันทร์ (2545 : 70) ได้สรุปความหมายของการประเมินตามสภาพจริงว่าเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการแสดงออกหลายๆ ด้านเพื่อนำไปแก้ปัญหา โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546: 50) ได้ให้ความหมายการประเมินผลตามสภาพจริงว่าเป็นกระบวนการวัดผลและสังเกตผลอย่างเป็นระบบเป็นวิธีการประเมินผลความสามารถทางด้าน

ต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยมุ่งประเมินจากผลงานที่ปฏิบัติจริงมากกว่าประเมินจากผลการทดสอบด้านข้อสอบแบบเลือกตอบและเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริงต้องมีผลสัมพันธ์กับพฤติกรรมและการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

นิวแมนและคณะ (จรัญ คำยัง.2537: 2-3; อ้างมาจาก Newman et.al.1988 : 13) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินตามสภาพจริงว่า หมายถึง การให้นักเรียนแก้ไขปัญหา การเขียนเรียงความ การกระทำเพื่อแก้ไขทางวิทยาศาสตร์ การใช้คอมพิวเตอร์ การสร้างสถานการณ์ให้เหมือนกับการแก้ปัญหาในโลกของความเป็นจริง โดยการวัดสิ่งต่างๆ เหล่านี้หลายๆ ด้าน จากการปฏิบัติงานที่มีคุณค่าต่อตัวนักเรียนในสภาพชีวิตจริง

เครดเลอร์ (จรัญ คำยัง. 2537: 2-3 ; อ้างมาจาก Cradler. 1991 : 18) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินตามสภาพจริงว่า หมายถึง การประเมินที่ไม่เน้นทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นทักษะการคิดอย่างซับซ้อนของนักเรียนในการทำงาน การร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและการประเมินตนเอง ความพยายามในความร่วมมือซึ่งคล้ายกับโลกของงานจริงภายนอกโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการวัดค่าสัมฤทธิ์อย่างมีความหมายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

แจสไมน์ (จรัญ คำยัง. 2537: 2-3 ; อ้างมาจาก Jasmine. 1992 : 13) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินตามสภาพจริงว่า หมายถึง การสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบันของนักเรียนและสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

โดนัลด์ และคณะ (จรัญ คำยัง.2537: 2-3; อ้างมาจาก Donald et.al.1992:8) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินตามสภาพจริงว่า หมายถึง การผูกติดนักเรียนกับงานที่อยู่ในโลกของความเป็นจริง ซึ่งมีแรงกระตุ้นมากกว่า และมีการถ่ายโยงได้มากกว่าการกระทำแบบดั้งเดิมที่เคยใช้กันอยู่ในสถานการณ์จำลอง

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง วิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออก เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Products) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองตามสภาพที่เป็นจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน หรือสถานที่อื่นๆ ของโรงเรียน โดยอาศัยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ตามศักยภาพและธรรมชาติของนักเรียนรายบุคคล

หลักการและแนวคิดในการประเมินผลตามสภาพจริง

การวัดและประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีแนวคิดและหลักการพอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการประเมินทักษะการคิดอย่างซับซ้อนโดย ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐาน (Skill Assessment) ในการทำงานความร่วมมือในการแก้ปัญหาและการประเมินตนเอง ความพยายามในความร่วมมือ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานจริงภายในและภายนอกห้องเรียน โรงเรียนของนักเรียน การประเมินผลจากสภาพจริง
  2. เป็นการวัดผลสนับสนุนผลสัมฤทธิ์ที่มีความหมาย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการประเมินโปรแกรมการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
  3. เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานในปัจจุบัน (Current Work) ของนักเรียนและสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง
  4. เป็นการผูกติดนักเรียนกับงานที่อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง โดยพิจารณาจากงานหลาย ๆ ชิ้น ซึ่งนักเรียนจะมีแรงกระตุ้นมากกว่าและมีการถ่ายโยงได้มากกว่าการกระทำดั้งเดิมที่อยู่ในลักษณะสถานการณ์จำลอง
  5. ผู้ประเมินหลาย ๆ คนโดยมีการประชุมระหว่างกลุ่มผู้ประเมินเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
  6. การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
  7. การนำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจากสภาพจริง
- จรัญ คำยัง (2544 : 116 - 120) ได้ให้แนวคิดในการประเมินตามสภาพจริงว่า เป็นกระบวนการในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดของนักเรียน ความร่วมมือในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงาน การประเมินตนเองของนักเรียน (Self Assessment) การประเมินดังกล่าวให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีความหมาย และทำให้เห็นคุณค่าของงานที่นักเรียนปฏิบัติ ใช้ความคิดที่ซับซ้อน (Complex Thinking) ในการแก้ปัญหาและแสดงความพยายามในการทำงานร่วมมือ (Co-operative Effort) เป็นการทำงานที่นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

หลักการที่จำเป็นในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง มีดังนี้

(กรมวิชาการ, 2540 : 18)

1. เป็นการประเมินความก้าวหน้าและการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน (มิใช่เปรียบเทียบกับกลุ่ม) บนรากฐานของทฤษฎีทางพฤติกรรมที่เรียนรู้ และด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย
2. การประเมินผลจากสภาพจริงจะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทางสติปัญญาที่หลากหลาย

3. การประเมินผลจากสภาพจริงและการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมจะต้องจัดทำให้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ก็จะต้องพัฒนามาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่นักเรียนอาศัยอยู่และต้องเรียนรู้ให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

4. ความรู้ในเนื้อหาสาระทั้งในด้านกว้างและลึกจะนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนเรียนรู้มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายสนองความต้องการและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่

5. การเรียน การสอน การประเมิน จะต้องหลอมรวมกันและการประเมินต้องประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำกรเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม

6. การเรียน การสอน การประเมิน เน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับธรรมชาติความเป็นจริงของการดำเนินชีวิตงาน/กิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดงานด้วยตนเอง

7. การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่สูงสุด ตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล

หลักการพื้นฐานของหลักสูตรกับการประเมินที่สอดคล้องกับสภาพจริง เป็นการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับเด็กในเรื่องการจัดการศึกษา การเรียนรู้ ความรู้ การสอนและการประเมินผล ดังนี้ (กรมวิชาการ , 2542 : 7 - 10)

1. หลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

1.1 เด็กมีความสามารถ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเชื่อในสิ่งที่เรียนรู้

1.2 การจัดเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถกำหนดทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 เด็กสามารถสร้างความรู้ขึ้นได้ ถ้ามีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการจัดสื่อที่มีความหมาย รวมทั้งในสถานการณ์ที่เป็นจริงได้

1.4 เด็กจะมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยอัตราที่แตกต่างกัน

1.5 เด็กเล็กๆ ต้องการพัฒนาการพร้อมกันโดยรวมทั้งตัว

2. หลักการเรียนรู้

2.1 การเรียนรู้จะเกิดจากรูปธรรมไปสู่นามธรรมได้ โดยผ่าน การสำรวจและไต่ถามการเพิ่มพูนสภาพแวดล้อม บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สภาพสังคมที่กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ใหญ่เสริมสร้างชี้แนะ

2.2 เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วย่อมฝังลึกภายในจิตใจ

2.3 มีความหลากหลายทางสติปัญญาที่แตกต่างกันซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เช่น ทางภาษา คณิตศาสตร์ ดนตรี การเคลื่อนไหวทางร่างกาย ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและอื่นๆ

3. หลักการแห่งความรู้

3.1 ความรู้เกี่ยวข้องกับรากฐานทางภาษา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่ต่างกัน

3.2 มีความรู้หลากหลายสาขา เช่นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์

เป็นต้น

3.3 ทั้งผลผลิตและกระบวนการมีความสำคัญต่อการได้มาซึ่งความรู้

3.4 กระบวนการแก้ปัญหาจะช่วยให้ความรู้คงอยู่มากกว่าการท่องจำ

3.5 ความรู้ใหม่ๆ จะเสริมสร้างขึ้นต่อจากความรู้และประสบการณ์เดิม

และจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

3.6 ในสถานการณ์ที่มีความหมายต่อตัวนักเรียน จะช่วยเสริมสร้างความรู้

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.7 การเสริมสร้างพัฒนาความรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.8 ไม่มีความรู้ที่จะอยู่คงที่ได้ จึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องแสวงหาเพิ่มเติมอยู่

ตลอดเวลา

4. หลักการสอน

4.1 ครูจะต้องมีการฝึกฝนทักษะการสอนเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกับการ

สอนเด็กเล็กๆ

4.2 เป็นการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าเน้นทักษะการ

ท่องจำเนื้อหาสาระตามหลักสูตร

4.3 การสอนจะเน้นการฝึกฝนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเล็กๆ

4.4 การสอนจะต้องพัฒนาการค้นคว้า ศึกษาวิจัยความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและพัฒนาการของการเรียนรู้

4.5 การสอนจะรับผิดชอบในการเสริมสร้างความรู้ในทุกๆ สาขาวิชา

4.6 การสอนจะต้องยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและวิธีการเรียนรู้ที่ต่างกันของเด็ก

4.7 การสอนและการประเมินผลจะต้องดำเนินไปด้วยกัน เกี่ยวพันกัน

อย่างใกล้ชิด

5. หลักการประเมินผล

- 5.1 การประเมินผลโดยการเปรียบเทียบกับกลุ่มให้ลุ่มค่าน้อยมาก
  - 5.2 การประเมินที่แท้จริงมิใช่สะท้อนขนาดหรือปริมาณความรู้ แต่จะเป็นการสะท้อนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมและความสามารถที่ปรากฏออกมา
  - 5.3 การประเมินที่แท้จริง มีรากฐานของความเป็นวิทยาศาสตร์ในการให้ข้อมูลทางด้านพัฒนาการ ความคิดและจิตวิทยา
  - 5.4 การประเมินที่แท้จริงจะให้ข้อมูลที่เที่ยงตรงเกี่ยวกับนักเรียนรวมทั้งการทางการเรียนรู้
  - 5.5 การประเมินที่แท้จริงจะต้องคำนึงถึงสติปัญญาที่แตกต่างกัน วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ในบริบทที่จัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจะสะท้อนความเข้าใจในความแตกต่างของมนุษย์ได้ดีที่สุด
  - 5.6 การประเมินที่แท้จริงมีรากฐานจากพัฒนาการของเด็กจะสามารถพยากรณ์การแสดงออกต่อไปข้างหน้าได้เที่ยงตรง
  - 5.7 คุณภาพของการประเมินผลจะมีความเป็นปรนัยและมีความเชื่อมั่นกับความสามารถของนักเรียน
  - 5.8 การพัฒนาการประเมินผลที่ดีจะสืบเนื่องมาจากการพัฒนาหลักสูตรที่ดี ซึ่งจะต้องทำไปพร้อมกัน
  - 5.9 การประเมินผลที่แท้จริงจะเปิดโอกาสให้นักเรียนและครูสะท้อนเป้าหมายและแนวทางแห่งการประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี
- ชวลิต โปธินันทร (ม.ป.ป.ช. : 44) กล่าวว่า หลักการประเมินผลที่จะทำให้ทราบผลการเรียนรู้ที่แท้จริงได้นั้น ต้องดำเนินการตามหลักการ ดังนี้
1. ใช้วิธีการประเมินหลายๆ วิธี โดยใช้แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แฟ้มพัฒนางาน ฯลฯ
  2. ใช้ผู้ประเมินหลายๆ ฝ่าย อาทิ โรงเรียนให้ครูประจำชั้นสอน ครูผู้สอน ผู้บริหารประเมิน นักเรียนประเมิน โดยตนเองและเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครองประเมิน โดยพ่อแม่และบุคคลในบ้านและสุดท้ายอาจจะให้กรรมการ โรงเรียนหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประเมินประเมินอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ
- นอกจากนี้ สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2544 : 107) ได้เสนอเทคนิคการประเมินผลตามสภาพจริงที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น มีดังนี้
1. โรงเรียนต้องเน้นทักษะ ความรู้ และกิจนิสัย (Habit of Mind) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าได้รับการศึกษา รู้อย่างดีในบางสิ่งดีกว่ารู้ทุกสิ่ง

2. นักเรียนต้องมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และเป็นพลเมืองที่กระฉับกระเฉง ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาได้ เรียนรู้โดยการกระทำมากกว่าการจำซ้ำในสิ่งที่หนังสือบอกไว้ หรือ จำซ้ำในสิ่งที่ครูพูดไว้

3. กำหนดมาตรฐานอย่างสูงสำหรับผู้เรียน นักเรียนควรได้รับการประเมินจากสิ่งที่ตนควรปฏิบัติ ไม่ใช่ประเมินว่าเรียนไปแล้วกี่ชั่วโมง หรือกี่หน่วยกิจ และการประเมินภาคปฏิบัติ ควรเป็นการประเมินตามสภาพจริงเท่าที่จะทำได้ การสำเร็จการศึกษาควรพิจารณาบนพื้นฐานของความสามารถเชิงปฏิบัติที่แสดงออกที่สัมพันธ์กับเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

4. โรงเรียนควรยึดความแตกต่างรายบุคคลให้มากที่สุด หมายถึงการเรียนควรจัดอย่างมีระบบ ดังนั้น นักเรียนและคนในชุมชนจะมีการสร้างความรู้จักซึ่งกันและกันดีขึ้น

ชนาธิป พรกุล (2544 : 92 - 93) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ 6 ประการ ดังนี้ คือ

1. การประเมินผลต้องการความคิดที่ชัดเจนและมีการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่คิดชัดเจนจะรู้ว่ากำลังประเมินอะไร และสามารถนำผลการประเมิน สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ การเสนอผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปตัวเลขเท่านั้น ผู้สอนสามารถใช้คำพูด ภาพประกอบ ตัวอย่าง เพื่อแสดงความหมายของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้

2. การประเมินผลในชั้นเรียนเป็นเรื่องสำคัญ การประเมินระหว่างการสอนทุกวันอย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนอาจใช้การประเมิน โดยถามคำถาม ตีความหมายคำตอบ สังเกตการณ์ปฏิบัติ ตรวจการบ้าน ใช้แบบทดสอบสั้นๆ

3. ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ผลของการประเมิน ผู้สอนควรแจ้งมาตรฐานของพฤติกรรมที่มีคุณภาพที่ผู้สอนคาดหวังแก่ผู้เรียนตั้งแต่ต้น มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและแจ้งผลให้ผู้เรียนทราบ ผู้เรียนจะมีแรงจูงใจทำให้มีความพยายามเพื่อความสำเร็จ

4. สิ่งที่จะประเมินต้องชัดเจน ผู้สอนต้องระบุได้ว่าต้องการประเมินอะไร ความรู้ เนื้อหา วิธีแก้ปัญหา การเล่นเกม การพูดภาษาต่างประเทศหรือการเขียนรายงาน และการประเมินเรื่องนั้นมีตัวชี้วัดอะไร

5. การประเมินผลต้องมีคุณภาพสูง คุณภาพหมายถึงสิ่งต่อไปนี้

- 5.1 สิ่งที่ประเมินชัดเจน
- 5.2 ผลของการประเมินนำไปใช้ได้ประโยชน์
- 5.3 วิธีการเหมาะสม
- 5.4 การเป็นตัวแทนและอ้างอิงได้
- 5.5 มีความเที่ยงตรงปราศจากอคติและการบิดเบือน

6. การแจ้งผลการประเมินเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และควรทำให้เป็นส่วนตัว สำหรับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือ

จากหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า เป็นการวัดผลเพื่อดูความก้าวหน้า การแสดงออกนักเรียนแต่ละคน ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานแต่เน้นการประเมินความคิดที่ซับซ้อน บนพื้นฐานทางทฤษฎีตามพฤติกรรมกรรมการเรียน แล้วทำการวัดผล ในด้านหลักสูตรจะต้องพัฒนาไปพร้อมกับการวัดผลตามสภาพจริง โดยการเรียนการสอนกับการวัดผลจะต้องหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว และวัดผลอย่างต่อเนื่องในขณะที่กำลังเรียน และเป็นการเรียนโดยการปฏิบัติจริง สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงของผู้เรียนมากที่สุด

ลักษณะของการประเมินผลตามสภาพจริง

กรมวิชาการ (2539 : 14 – 15) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการประเมินผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้

1. ต้องเสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้
2. เน้นให้เห็นพัฒนาการอย่างเด่นชัด
3. ให้ความสำคัญกับจุดเด่นของนักเรียน
4. จะต้องตอบสนองกับหลักสูตรที่เน้นสภาพชีวิตจริง
5. มีพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. มีพื้นฐานบนการแสดงออกจริง
7. สอดคล้องกับการเรียนการสอน
8. การจัดการเรียนการสอนจะมีวิจัยและพัฒนาให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

เด็ก

9. จะต้องเน้นการเรียนรู้อย่างมีจุดหมาย
10. ตอบสนองได้กับทุกบริบทเนื้อหาสาระและการบูรณาการวิชาต่างๆ
11. ตอบสนองการเรียนรู้และความสามารถของนักเรียนอย่างกว้างขวาง
12. เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครอง ครูและนักเรียนรวมทั้งบุคคลในวิชาชีพ

อื่นๆ

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2540 : 10 - 11) ได้กล่าวถึงลักษณะและคุณสมบัติในการวัดผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้ คือ

1. โครงสร้างเหตุและผล

- 1.1 เหมาะสมมากกับคนทั่วไปเกี่ยวข้องกับารรับฟัง การประชุมร่วมกัน
- 1.2 เชื่อมมันได้สูงในสถานการณ์ที่เป็นจริงตามธรรมชาติและไม้อำกััดเวลา
- 1.3 เป็นการประเมินที่เปิดเผยไม่มีการเก็บความลับ ไม่ว่าจะเป็นคำถามหรืองาน
- 1.4 ผสมผสานกับการเก็บสะสมงาน (Portfolio)
- 1.5 ต้องการความร่วมมือกับคนอื่น ๆ
- 1.6 เกิดซ้ำอีกได้และมีคุณค่าถ้าใช้การฝึกฝนและทำซ้ำอีก
- 1.7 มีการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน โรงเรียนจะต้องกำหนด

โครงสร้างการประเมินเพื่อสนับสนุนการประเมินดังกล่าว

2. ลักษณะเฉพาะทางด้านสติปัญญา

- 2.1 เป็นสิ่งจำเป็นและมีส่วนในการตัดสินใจการวางแผนให้ระดับคะแนน
- 2.2 เป็นกฎเกณฑ์ที่เสริมให้นักเรียนมีความชำนาญในการที่ใช้ทักษะและความรู้
- 2.3 มีความเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาขั้นสูงที่ซับซ้อน และมุ่งผลผลิตโดย

ภาพรวมของบุคคล

2.4 เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าวิจัยของนักเรียนโดยตรง หรือสามารถพัฒนาความรู้โดยใช้เนื้อหาเป็นสื่อ

2.5 การประเมินจะครอบคลุมลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ มิใช่เน้นเฉพาะการระลึกจำได้เท่านั้น

2.6 เป็นเครื่องทำนายผลศึกษาในทางลึกมากกว่าทางกว้าง

3. การให้เกรดหรือมาตรฐานการให้คะแนน

3.1 เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การประเมินที่สำคัญๆ แต่มิใช่เป็นการจับผิด

3.2 มิใช่เป็นการประเมินให้เกรดโดยเทียบกลุ่ม แต่จะอ้างอิงมาตรฐานการ

แสดงออก (เป็นการประเมินแบบอิงเกณฑ์มิใช่อิงกลุ่ม)

3.3 ความสำเร็จตามเกณฑ์เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมให้สำเร็จ

3.4 ให้มีการประเมินตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล

3.5 ใช้ระบบการให้ระดับคะแนนมาจากหลายๆ ส่วน มากกว่าการให้เกรด

เพียงครั้งเดียว

3.6 สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนและเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้

4. ความยุติธรรมและเสมอภาค

4.1 นำเสนอและแยกแยะจุดเด่นของนักเรียนแต่ละคน

4.2 เป็นการทำให้เกิดสมดุลระหว่างความเป็นเลิศและทักษะพื้นฐานหรือการ

ฝึกฝน

4.3 ลดความไม่ยุติธรรมและไม่เสมอภาค

4.4 เปิดโอกาสอย่างเหมาะสมให้นักเรียนได้ใช้รูปแบบการเรียนความถนัดและความสนใจของตนเอง

4.5 เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกและสร้างงานมากขึ้น

4.6 เป็นการสะท้อนกระบวนการเรียนที่แสดงถึงความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของนักเรียน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 75) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลจากสภาพจริง กระทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชน สังเกตพฤติกรรมต่างๆ โดยใช้การตัดสินใจของผู้ประเมินในการให้คะแนน
  2. กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเอง (รูปแบบแก่นักเรียนต้องเลือกคำตอบจากผู้ที่เขียนข้อสอบกำหนดไว้) กล่าวคือ ให้นักเรียนตอบด้วยการแสดง การสร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน
  3. ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่ให้นักเรียนผลิต สร้างที่เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาไตร่ตรอง การทำงาน และการแก้ปัญหา นั่นคือ เน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา
  4. เน้นสภาพปัญหาที่สอดคล้องเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง
  5. ใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อการประเมิน นั่นคือ พยายามที่จะรู้จักนักเรียนในทุกแง่มุมทุกมุม ข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลายๆ ทาง ซึ่งหมายถึงเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลต้องมีหลากหลายด้วย
  6. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครอง
  7. นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า จะประเมินเขาตรงไหน เรื่องอะไร การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองว่าอยากรู้อยากทำอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียน วิธีการเรียนและวางแผนการประเมินผล อันเป็นการเรียนและการประเมินที่ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง
- นอกจากนี้ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่า การประเมินตามสภาพจริงของนักเรียนจะอยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ และสัมพันธ์กับการเรียนการสอน

เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็น ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกบริบทเท่าที่เป็นไปได้ กิจกรรมหนึ่งที่เอื้อต่อการประเมินลักษณะนี้ คือ การทำแฟ้มสะสมงานของนักเรียน (สมนึก นนธิจันทร์, 2545 : 72)

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542 : 2 – 4) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริงไว้ ดังนี้

1. งานที่ปฏิบัติต้องเป็นงานที่มีความหมาย (Meaningful task) ต้องเป็นงานที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันเป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบ
2. เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multiple assessment) ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะนิสัยโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิธีแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียน เน้นให้นักเรียนตอบสนองด้วยการแสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน ในการประเมินจะต้องประเมินหลาย ๆ ครั้งด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้
3. ผลผลิตมีคุณภาพ (Quality products) นักเรียนมีการประเมินตนเองตลอดเวลา และพยายามแก้ไขจุดด้อยของตนเองจนกระทั่งได้ผลงานที่ผลิตขึ้นอย่างมีคุณภาพ นักเรียนเกิดความพึงพอใจในผลงานของตนเอง มีการแสดงผลงานของนักเรียนต่อสาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่น ได้เรียนรู้และชื่นชมจากจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีโอกาสเลือกปฏิบัติงานได้ตามความพึงพอใจ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องมีมาตรฐานของงาน หรือสภาพความสำเร็จของงานที่เกิดจากการกำหนดร่วมกันระหว่างครู นักเรียนและอาจารย์ผู้ปกครองด้วย มาตรฐานหรือสภาพความสำเร็จดังกล่าวจะเป็นสิ่งช่วยบ่งบอกว่างานของนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับใด
4. ใช้ความคิดระดับสูง (Higher-order thinking) ต้องพยายามให้นักเรียนหรือผลิตผลงานขึ้นมา ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินทางเลือก ลงมือกระทำ ตลอดจนการใช้ทักษะการแก้ปัญหาเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น
5. มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก (Positive interaction) นักเรียนต้องไม่รู้สึกเครียดหรือเบื่อหน่ายต่อการประเมิน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต้องเกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในการประเมินและการใช้ผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงนักเรียน
6. งานและมาตรฐานต้องชัดเจน (Clear tasks and standard) งานและกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติต้องมีขอบเขตที่ชัดเจนสอดคล้องกับจุดหมายหรือสภาพที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว
7. มีการสะท้อนตนเอง (Self reflections) ต้องมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดง

ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือเหตุผลต่อการแสดงออก การกระทำ หรือผลงานของตนเองว่าทำไมถึงปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ ทำไมถึงชอบ ทำไมถึงไม่ชอบ

8. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง (Transfer into life) ปัญหาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนองต้องเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน พฤติกรรมที่ประเมินต้องเป็นพฤติกรรมที่แท้จริง ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ดังนั้นผู้ปกครองนักเรียนจึงนับว่ามีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในการประเมินตามสภาพจริง

9. เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง (Ongoing or formative) ต้องประเมินนักเรียนตลอดเวลาและทุกสถานที่อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริง เห็นพัฒนาการค้นพบจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน

10. เป็นการบูรณาการความรู้ (Integration of knowledge) งานที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัตินั้นควรเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในสหสาขาวิชา ลักษณะสำคัญดังกล่าวจะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของการวัดและประเมินแบบเดิมที่พยายามแยกย่อยจุดประสงค์ออกเป็นส่วนๆ เรียนรู้และประเมินเป็นเรื่องๆ ดังนั้นนักเรียนจึงขาดโอกาสที่จะบูรณาการ ความรู้และทักษะจากวิชาต่างๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาที่พบซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันทั้งงานแต่ละงานหรือปัญหาแต่ละปัญหานั้นต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะจากหลายๆ วิชามาช่วยในการทำงานหรือแก้ไขปัญหา

จรัญ คำยัง (2544 : 116 - 120) ได้กล่าวถึงลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นการประเมินการปฏิบัติ (Performance – based Assessment) การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินการปฏิบัติจริงๆ โดยผู้เรียนนำความรู้หรือทักษะจากการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานที่เป็นผลจากการคิดของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นๆ แล้วผู้เรียนนำความรู้มาบูรณาการให้เกิดการปฏิบัติและให้ได้ผลงาน ขณะปฏิบัติงานผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความตั้งใจในการทำงาน การให้ความร่วมมือในการทำงาน ความรับผิดชอบ ตลอดจนความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงาน ครูก็สามารถบันทึกการปฏิบัติและเก็บข้อมูลต่างๆ ได้ตามต้องการ

2. ประเมินการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง (Application for Real Life) การประเมินการปฏิบัตินั้นเป็นการประเมินการปฏิบัติงานและสร้างผลงานอันเกิดจากความคิด ที่นักเรียนนำความรู้มาคิดเป็นงานขึ้นมา ถ้าผลแห่งการคิดเป็นงานที่เป็นชีวิตจริง (Authentic Task) จะทำให้การปฏิบัติมีความหมายต่อตัวผู้เรียน ผู้เรียนจะให้ความสำคัญต่องาน และมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงขณะที่กำลัง

เล่าเรียนอยู่ ผู้เรียนสามารถจดจำและนำไปเชื่อมโยง (Transfer) หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ในชีวิตจริงได้ดีกว่า

3. ประเมินการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child – centered Learning) การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Co – operative) ในการปฏิบัติหรือกระทำจากการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ จะเห็นได้ว่าผลงานของนักเรียนจะมีความแตกต่างกันออกไป เนื่องจากความสามารถของผู้เรียนต่างกัน แสดงถึงการจัดกิจกรรมที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน กิจกรรมใดๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนคิดและปฏิบัติได้ อย่างเป็นอิสระ ปฏิบัติเต็มตามศักยภาพและความถนัดความสนใจของแต่ละบุคคลถือว่าการจัดให้เกิดการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการประเมินกิจกรรมลักษณะนี้จึงเป็นการประเมินสภาพจริง

4. ประเมินการเรียนรู้จากการแก้ปัญหา (Problem Solving – based Learning) การประเมินผลที่ให้ผู้เรียนค้นพบปัญหาจริงๆ และหาวิธีการแก้ปัญหานั้นสำเร็จ ดังนั้น การประเมินผลนี้จะต้องประเมินการสำรวจปัญหา และเป็นปัญหาอันเกิดจากการนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ และวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนในการแก้ปัญหา การประเมินกระบวนการแก้ปัญหาจากชีวิตจริงจึงเป็นอีกลักษณะหนึ่งของการประเมินสภาพจริง

5. ประเมินที่ได้จากการคิดที่ซับซ้อน (Complex Thinking) งานหรือกิจกรรมบางอย่างเป็นเรื่องของการฝึกให้เกิดทักษะพื้นฐาน เช่น การฝึกจับ – ส่ง ลูกบาสเกตบอล เลี้ยงลูกบาสเกตบอล ชุตลูกบาสเกตบอล ถ้าจะประเมินให้ถูกต้องและสมบูรณ์ผู้เรียนจะต้องนำทักษะทั้งหมดไปบูรณาการ คือ การลงเล่นบาสเกตบอลจริง ๆ จึงจะเรียกว่าเป็นการประเมินสภาพจริง ครูผู้สอนจำนวนไม่น้อยแยกไม่ออกว่าอะไรคือแบบฝึกหัด อะไรคือการสร้างสรรค์งาน ความหมายของแบบฝึกหัดนั้น หมายถึง การตรวจสอบว่าผู้เรียนเรียนรู้ หรือมีทักษะในสิ่งที่เรียนหรือฝึกไปแล้ว หรือ แต่ผลงานคือสิ่งที่ผู้เรียนคิดเองขึ้นมาใหม่ ดังนั้นแบบฝึกหัดมักจะตรวจสอบความรู้และฝึกทักษะพื้นฐาน แต่ถ้าผู้เรียนนำความรู้จากหลายๆ เรื่องมาบูรณาการให้เกิดเป็นผลงานจึงเรียกว่าผลงาน

6. ประเมินผลงานที่ได้จากการบูรณาการ (Integration) การบูรณาการสามารถทำได้ 3 ลักษณะ คือ การบูรณาการภายในวิชา การบูรณาการข้ามวิชา และการบูรณาการผสมผสาน

7. ประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้จากแนวทางแห่งตน (Self – directed Learning) จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและปฏิบัติตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล จะเป็นการเชื่อมโยงความคิดของการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนจากการแก้ปัญหามาใช้ เมื่อผลงานเกิดความแตกต่างและหลากหลาย เนื่องจากการให้สร้างงาน ตามแนวทางแห่งตนจะทำให้การประเมินสภาพจริงมีความลำบากในการ

สร้างเกณฑ์การให้คะแนน เนื่องจากผลงานแต่ละชิ้นมีความแตกต่างในเรื่องของความซับซ้อนของงาน เพราะได้บูรณาการจากหลาย ๆ เรื่องหลายวิชา ถ้าบูรณาการมากความรู้มากทักษะก็จะทำให้ผลงานมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นเวลากำหนดประเด็นการประเมิน (Rubrics) ก่อนที่จะมีการประเมินและสรุปผลการประเมิน ต้องให้ประเด็นการประเมินใช้ได้ (Meet) กับทุกชิ้นงานจึงจะถือว่าการประเมินนั้นไม่ลำเอียง (Bias) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดแนวทางแห่งตน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ มีจินตนาการของตนเอง ซึ่งเป็นการฝึกเพื่อวางแนวทาง ให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง พร้อมกับมีวินัยในอันที่จะรับความคิดที่แปลกใหม่จากผู้อื่นได้

8. ประเมินการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Co – operative or Collaborative Learning) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมลงมือสาธิตหรือปฏิบัติ ตลอดจนผู้เรียนได้ร่วมคิดร่วมทำในกลุ่ม เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อฝึกให้ใช้โอกาสในการปฏิบัติงานเพื่อแสดงความเป็นประชาธิปไตย สามารถที่จะประเมินการทำงานร่วมกัน ความมุ่งมั่นในการทำงาน ตลอดจนความกล้าในการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน และการแสดงออกในด้านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

9. เป็นการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง (Dynamic Assessment) การประเมินสภาพจริงเป็นกระบวนการประเมินการปฏิบัติงานจริง ดังนั้นการประเมินต้องเริ่มตั้งแต่คิดงาน การวางแผนงาน การลงมือปฏิบัติงานและสร้างผลผลิต แม้กระทั่งผลผลิตก็ต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง เช่น เริ่มจากการวางรูปแบบมาก่อนแล้วให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองช่วยกันวิจารณ์ เสนอแนะ แล้วผู้เรียนกลับไปปรับปรุงตามที่เห็นควร พอดำเนินการต่อไปอีกระยะหนึ่งอาจมานำเสนอในห้องเรียน ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ให้เพื่อนประเมินหรือครูแนะนำ แล้วกลับไปปรับปรุงเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงในบางส่วน ทำเช่นนี้เป็นระยะ ๆ แล้วแต่เวลาและโอกาสจะมี ซึ่งจะปรับปรุงสักกี่ครั้งก็ได้ จนเจ้าของงานคิดว่าได้ทำเต็มศักยภาพแล้ว จึงส่งครูหรือเก็บเข้าแฟ้มผลงาน (Portfolio)

10. เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multi Method Assessment) การรวบรวมข้อมูลในกระบวนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการตรวจผลงานย่อมต้องใช้เครื่องมือหลายแบบเช่น การสังเกตการปฏิบัติงาน แบบสังเกตพฤติกรรมต่างๆ แบบวัดเจตคติ แบบประเมินผลงาน แบบสอบถาม เป็นต้น จริงๆ แล้วข้อสอบเพื่อวัดความรู้พื้นฐานยังมีความเป็นอยู่ อาจกล่าวได้ว่าเครื่องมือทุกชนิดมีความจำเป็นในการรวบรวมข้อมูล แม้แต่แบบบันทึก (Log) ก็ยังนำมาใช้ประกอบเครื่องมืออื่นๆ ในการตัดสินใจหรือประเมินแฟ้มผลงานนักเรียนได้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของ

การประเมินสภาพจริง ที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในหลายด้าน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะปฏิบัติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมต่างๆ ซึ่งต้องใช้วิธีวัดที่หลากหลาย

ลักษณะและองค์ประกอบที่ควรคำนึงถึงในการประเมินตามสภาพจริง มีดังนี้
(เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2546: 59-62)

1. เป้าหมายและกระบวนการจัดการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเสริมสร้างเยาวชนไทยให้เป็นคนเก่ง คือ สามารถค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเองและพยายามพัฒนาตนเองให้จุดด้อยลดลง ส่งเสริมจุดเด่นให้พัฒนาสู่ศักยภาพสูงสุด และเป็นคนที่สามารถสร้างประโยชน์ให้ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ โดยเฉพาะเป็นคนมีความสุข รู้จักกำหนดเป้าหมายของตนเอง สามารถเลือกสรรวิธีปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จและมีความพึงพอใจจากผลการประเมินตนเอง ตามเป้าหมายของตนเองเป็นสำคัญ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้สาระต่าง ๆ ตามหลักสูตรต้องมีโครงสร้างความรู้และบริบทที่สอดคล้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตจริงของผู้เรียนและที่สำคัญต้องมีการผสมผสานความรู้หลาย ๆ ด้าน โดยเน้นกระบวนการบูรณาการเข้าด้วยกัน

2. กระบวนการปฏิบัติในสภาพจริง เนื่องจากการประเมินตามสภาพจริงเป็นการออกแบบเครื่องมือเพื่อประเมินการปฏิบัติในสภาพจริงของผู้เรียน เช่น การเขียนเรียงความจากเรื่องที่ประสบมาจริง โดยการเขียนให้ผู้อ่านได้อ่านจริง และแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน รูปแบบการนำเสนอ การใช้ภาษาเขียนแลละคุณค่าของของเรื่อง เป็นต้น

งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติควรเป็นงานที่ท้าทาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถสูงสุดและสัมพันธ์กับชีวิตจริง ใช้สติปัญญาที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามวัยและระดับชั้นที่เรียน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนและที่สำคัญต้องคำนึงถึงทักษะทางปัญญา และความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์ความรู้เดิม วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถ และการค้นหาจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียนที่แตกต่างกันไปตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล เป็นต้น

3. กระบวนการวัดผลประเมินผล ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและความคาดหวังของหลักสูตรและสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยระบบการวัดผลจะต้องเน้นกระบวนการและผลการกระทำ เน้นความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การวัดผลต้องสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความคิดระดับสูง การคิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยมีการจำลองสภาพชีวิตจริงในสังคม ชุมชน เข้ามาเป็นบริบท

ส่วนหนึ่งของการวัดผลประเมินผลผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินผลที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

4. เกณฑ์ที่ใช้สำหรับประเมิน การประเมินตามสภาพจริงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ แก่จุดด้อยเสริมจุดเด่นของผู้เรียน และเป็นการประเมินสาระสำคัญของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน และเป็นที่รับรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้สอนรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

การให้ผู้เรียนรู้ว่าตนต้องปฏิบัติภาระงานอะไรบ้าง และมีเกณฑ์ในการประเมินผล การเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างไร จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถวางแผนจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เพราะทำให้ผู้เรียนทราบว่า การประเมินจะเน้นจุดใดบ้าง และผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการใดบ้าง

ดังนั้นภาระงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ จะต้องมีความชัดเจน ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ เลือกเทคนิควิธีสอน กำหนดวิธีการวัดผล และสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าว โดยผู้สอนทำหน้าที่ฝึกฝนอบรม กำกับ และผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ พร้อมกับประเมินตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนด และได้รับทราบมาล่วงหน้าแล้ว

5. การประเมินตนเอง เป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการประเมินตามสภาพจริง เพราะผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติภาระงานที่มอบหมายให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด การตนเองระหว่างปฏิบัติภาระงานจึงเป็นการกิจจริงที่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบต่อตนเองในการพัฒนาความสามารถจนทำงานนั้นได้สำเร็จตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร และนำผลการเรียนรู้ที่ได้รับไปปรับปรุง ขยายผลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป การประเมินตนเองจึงเป็นวิธีการที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ชี้นำตนเอง เป็นผู้สร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และใฝ่สัมฤทธิ์ของตนเอง จนเกิดความก้าวหน้าทางการเรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ทั้งในด้านคุณภาพของงานและคุณภาพของงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะการเสริมสร้างวินัยทางการเรียน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของคนไทย

6. การนำเสนอผลงาน เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้และภาระงานที่มอบหมาย จนได้ผลงานหรือผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์คุณลักษณะที่กำหนดไว้แล้ว หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของกระบวนการประเมินตามสภาพจริง คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานที่เป็นผลการเรียนรู้ของตนเองหรือของกลุ่ม ส่วนใหญ่นิยมการนำเสนอ

ด้วยปากเปล่า ประกอบการจัดแสดงผลงานที่สำคัญ ๆ ให้ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง หรือเสนอแนะแนวทางปรับปรุงให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานด้านผู้เรียนที่สถานศึกษากำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อไป ที่สำคัญเป็นการรับรองว่า ผู้เรียนได้บรรลุผลการเรียนตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเกิดผลการเรียนรู้ตามสาระหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นจริง

กล่าวโดยสรุป การประเมินตามสภาพจริงดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องร่วมมือกันปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ให้เกื้อกูล ส่งเสริมซึ่งกันและกันผู้สอนต้องจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผลิตผลงานที่มีคุณภาพสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร และมีความหมายต่อการนำไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งต้องใช้ทักษะการคิดและการแก้ปัญหาในระดับที่สูงขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นตลอดจนจบหลักสูตร โดยมีเครื่องมือที่ใช้ประเมินอย่างหลากหลายและไม่แยกการประเมินออกจากกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จนผู้ปกครองและชุมชนมั่นใจได้ว่าหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นมีมาตรฐาน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งรายบุคคลและกลุ่ม

กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการประเมินผลตามสภาพจริง

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2540 : 184) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินจากสภาพจริงไว้ดังนี้

1. ครูและนักเรียนร่วมมือกันกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ โดยการวิเคราะห์จากหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น คู่มือการเรียน ฯลฯ
2. ทำความชัดเจนกับลักษณะ/ความหมายของผลสัมฤทธิ์เหล่านั้น
3. กำหนดแนวทางของงานที่จะต้องปฏิบัติ
  - 3.1 งานที่ทุกคนต้องทำ
  - 3.2 งานที่ทำตามความสนใจ
4. กำหนดรายละเอียดของงาน
5. กำหนดกรอบการประเมิน (ทำแผนผังการประเมินผลที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา กับพฤติกรรมที่ต้องการประเมินผล)

6. กำหนดวิธีการประเมินผลอาจใช้วิธีการต่อไปนี้

- 6.1 การสังเกต
- 6.2 การสัมภาษณ์
- 6.3 การตรวจงาน
- 6.4 การรายงานตนเองของนักเรียน
- 6.5 การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง
- 6.6 การใช้แบบสอบถามเน้นการปฏิบัติ (Authentic Test)
- 6.7 การใช้แฟ้มสะสมงาน

นอกจากนี้ สมนึก นนธิจันทร์ (2545 : 74) ได้เพิ่มเติมวิธีการประเมิน คือ

- 6.8 การสอบถาม
- 6.9 การเยี่ยมบ้าน
- 6.10 การศึกษารายกรณี
- 6.11 ระเบียบสะสม

7. กำหนดตัวผู้ประเมิน (ควรมีใครบ้าง ครู นักเรียน ผู้ปกครองหรือใครอีกที่เหมาะสม)

8. กำหนดเกณฑ์การประเมิน

และ ส. วาสนา ประवालพุกย์ (2544 : 1) ได้เสนอขั้นตอนของการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน ต้องสอดคล้องกับสาระ มาตรฐาน จุดประสงค์การเรียนรู้ และสะท้อนพัฒนาการด้วย
2. กำหนดขอบเขตในการประเมิน ต้องพิจารณาเป้าหมาย ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเช่น ความรู้ ทักษะและกระบวนการ ความรู้สึก คุณลักษณะ เป็นต้น
3. กำหนดผู้ประเมิน โดยพิจารณาผู้ประเมินว่าจะมีใครบ้าง เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนนักเรียน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น
4. เลือกใช้เทคนิค และเครื่องมือในการประเมิน ควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ
5. กำหนดเวลา และสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมระหว่างทำงานกลุ่ม / โครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เวลาว่าง / พักกลางวัน ฯลฯ
6. วิเคราะห์ผลและวิธีการจัดการข้อมูลการประเมิน เป็นการนำข้อมูลจากการ

ประเมินมาวิเคราะห์ โดยกำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์ เช่น กระบวนการทำงาน เอกสารจากเพิ่มสะสมงาน ฯลฯ รวมทั้งระบุวิธีการบันทึกข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เป็นการกำหนดรายละเอียดในการให้คะแนน ผลงานว่าผู้เรียนทำอะไรได้สำเร็จ หรือ ว่ามีระดับความสำเร็จในระดับใด คือ มีผลงานเป็นอย่างไร การให้คะแนนอาจจะให้เป็นภาพรวม หรือ แยกเป็นรายได้ ให้สอดคล้องกับงาน และจุดประสงค์การเรียนรู้

วิธีการในการประเมินผลตามสภาพจริง

บุรุษย ศิริมหาสาร(2541 : 5) ได้กล่าวถึง วิธีการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนว่าได้กลายเป็นสิ่งที่สำคัญทางการศึกษาเพราะเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่เหมือนกระจกเงาคอยสะท้อนภาพความสำเร็จหรือความล้มเหลวของครูและนักเรียน ด้วยเหตุนี้นักการศึกษาจึงพยายามพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลภาคได้คำถามที่ว่า “ทำอะไรจึงจะประเมินความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้” เพราะการวัดความรู้ ทักษะ (ความสามารถ) และ เจตคติ(ความรู้สึ) ของมนุษย์นั้น เป็นการวัดในเชิงคุณภาพ ไม่สามารถวัดในเชิงปริมาณได้ การตีค่าความรู้ความสามารถของคนด้วยคะแนนสอบจึงมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เพราะเป็นเพียงการสะท้อนคุณภาพบางส่วน ไม่ใช่คุณภาพที่แท้จริงทั้งหมดของคนผู้นั้น ดังนั้นนักการศึกษาจึงพยายามปรับปรุงวิธีการและเครื่องมือในการวัดผล เพื่อให้ได้ผลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้วิธีการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน ดังนี้

1. วิธีการประเมินที่เน้นการแสดงออกของนักเรียนในภาคปฏิบัติ
  2. วิธีการประเมินที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การสังเกตขั้นตอนการทำงาน หรือวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม เป็นต้น
  3. วิธีการประเมินที่เน้นผลผลิตของนักเรียน
  4. วิธีการประเมินโดยให้นักเรียนเก็บสะสมผลงาน หรือจัดทำเพิ่มสะสมผลงาน
- และ กรมวิชาการ (2539 : 29 – 39) กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ไว้ดังนี้

การเริ่มต้นใช้ระบบการประเมินผลตามสภาพจริงนั้น ควรเริ่มช้าๆอย่างเข้าใจดี การสะท้อนการวางแผนภาพรวมการประเมินและเริ่มต้นด้วยความเข้าใจถึงเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยเน้นจุดสำคัญคือ

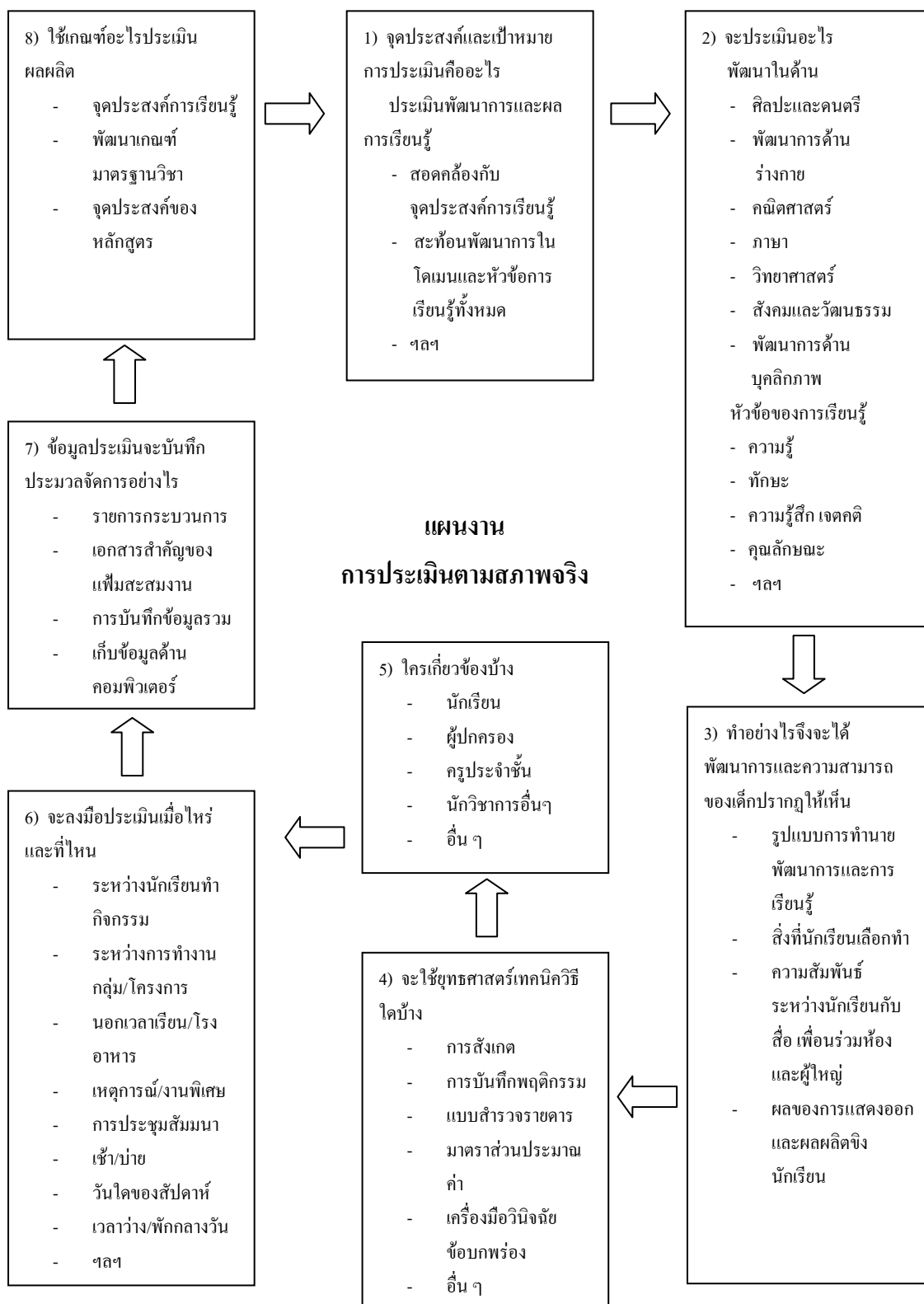
1. การกำหนดจุดประสงค์การประเมิน
2. การกำหนดโดเมนที่ต้องการประเมิน

3. เทคนิคและยุทธวิธีการประเมิน

4. จะนำข้อมูลประมวลอย่างไร จะเก็บและรายงานอย่างไร

การประเมินผลที่ดีที่สุดจะต้องแสดงออกถึงการปฏิบัติ กระบวนการและผลผลิต ซึ่งมีการวางแผนเก็บข้อมูลย่อยๆเป็นรายวัน เพื่อสะสมเป็นรายงานที่สมบูรณ์ในเวลาว่าง ในการประเมินผลตามสภาพจริงครูควรจัดทำพิมพ์เขียวในการวางแผนการประเมิน ดังภาพประกอบ 1 ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์และผู้บริหารตัดสินใจว่าจำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีใดและจะได้ทราบว่าจะมีวิธีใดหรือไม่ ที่ตอบสนองความสนใจของนักเรียนได้ดีที่สุด

ภาพประกอบ 1 พิมพ์เขียวแผนงานการประเมินตามสภาพจริง (กรมวิชาการ, 2539 : 30)

เมื่อร่างพิมพ์เขียวเสร็จครูจะต้องพิจารณารายละเอียดแต่ละองค์ประกอบเพื่อวางแผนประจำวัน ดังภาพประกอบ 2 จะแสดงตามตารางในการวางแผนชั้นพัฒนาโดเมน ซึ่งจำเป็นต้องวางแผนเฉพาะด้าน ดังนี้

ขอบเขตที่ ต้องการพัฒนา		ความรู้	ทักษะ	ความรู้ดี	คุณลักษณะ
คณิตศาสตร์	การแสดงออก				
	ผลผลิต				
	กระบวนการ				
	เพิ่มประสบการณ์				
วิทยาศาสตร์	การแสดงออก				
	ผลผลิต				
	กระบวนการ				
	เพิ่มประสบการณ์				

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างตาราง 2 ทาง ของแผนการประเมิน (กรมวิชาการ, 2539 : 31)

1. การกำหนดจุดประสงค์การประเมิน

จุดประสงค์สำคัญของการประเมินตามสภาพจริงคือ การแสวงหาข้อมูลการ
แสดงออกของนักเรียนตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนและ
เพิ่มพูนศักยภาพ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลที่จะพัฒนาการเรียนการสอนและหลักสูตร โดยจะมีการ
วางแผน กรอบ ตารางการใช้เครื่องมือและกระบวนการประเมินตลอดภาคเรียน รวมทั้ง
ตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมิน

2. การกำหนดโดเมนที่ต้องการประเมิน

การวางแผนการกำหนดขอบเขตการประเมินจะต้องพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน ความเชื่อมโยง การพัฒนาการเรียนรู้ระหว่างวิชาต่างๆ ในหลักสูตร โดยพิจารณาลำดับการเรียนรู้ โดยเริ่มจากความตระหนักไปสู่การสำรวจ การสืบสวน และการนำไปใช้ ซึ่งจะต้องวางแผนให้ครอบคลุมหัวข้อของการเรียนรู้ ต่อไปนี้เป็นเป้าหมายของพฤติกรรมในขอบเขตต่างๆ เช่น

2.1 ความรู้ (ข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด แนวคิด คำศัพท์ เรื่องราว และเนื้อหาสาระ)

2.2 ทักษะและกระบวนการ (ทางด้านร่างกาย สังคม การพูด การคำนวณการวาดภาพ การคิด การแก้ปัญหา ยุทธศาสตร์ การเป็นผู้นำ การสื่อสาร การตัดสินใจ การฟังตนเอง เป็นต้น)

2.3 ความรู้สึก (ความพอใจ ความปลอดภัย ความเป็นเจ้าของ ความเชื่อมั่น ความรู้สึกต่อคนอื่นๆ โรงเรียน ครู และการเรียนการสอน เป็นต้น)

2.4 คุณลักษณะ (ความอยากรู้อยากเห็น ความคิดสร้างสรรค์ คิดหาเหตุผล ความร่วมมือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความต้องการสำรวจ ค้นคว้า การใช้ความรู้ใหม่ เป็นต้น)

3. เทคนิคและยุทธวิธีการประเมิน

3.1 การทดสอบอย่างเป็นทางการ หมายถึงการประเมินด้วยข้อสอบมาตรฐาน ซึ่งแตกต่างจากข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้ในการเรียนการสอน จะครอบคลุมไปถึงว่าทำอย่างไร เมื่อใด ใครทำ และกำหนดเวลาเมื่อใด ผลการสอบจะออกมาเป็นคะแนนที่โดยมากจะเปรียบเทียบกับกลุ่ม ข้อสอบดังกล่าวโดยมากจะเป็นข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานสำหรับพัฒนาข้อสอบมาตรฐานโดยเฉพาะ ซึ่งกระทรวง จังหวัด หรือโรงเรียนกำหนดให้มีการสอบเพื่อคุณภาพการศึกษา เช่น ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อสอบวัดความพร้อม ข้อสอบวินิจฉัยข้อบกพร่อง ข้อสอบความถนัด ข้อสอบวัดความสามารถทางวิชาการ การจัดสอบอย่างเป็นทางการในการสอบปลายภาคในระบบการเรียนการสอนปัจจุบัน คือ การสอบด้วยข้อสอบที่ครูสร้างขึ้น โดยมากครูมักจะใช้เฉพาะข้อสอบแบบเลือกตอบเท่านั้น จึงควรจะมีการสอบที่ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถที่แท้จริงเพื่อตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เช่น ให้นักเรียนเขียนบรรยายการอ่าน ย่อความ รวมทั้งให้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยข้อสอบภาคปฏิบัติในหลักของการประเมินผลจากสภาพจริงนั้นจะลดความสำคัญของการสอบอย่างเป็นทางการที่จัดสอบในช่วงเวลาสั้นๆ ลงและให้มีสัดส่วนของคะแนนจากการสอบปลายภาคเป็นเพียงส่วนน้อยของการประเมินผลรวมเท่านั้น

3.2 การประเมินอย่างไม่เป็นทางการ มีลักษณะสำคัญดังนี้

3.2.1 อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติ

3.2.2 ให้ความสำคัญกับจุดเด่นของนักเรียน

3.2.3 อยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นจริง

3.2.4 เน้นทักษะที่แสดงออกอย่างชัดเจน

3.2.5 เป็นการเรียนอย่างมีความหมาย

3.2.6 สัมพันธ์กับการเรียนการสอน

3.2.7 ใช้ได้ตลอดเวลาทั้งทุกสถานการณ์ ที่บ้าน โรงเรียนและชุมชน

3.2.8 แสดงภาพรวมของการเรียนรู้ และสมรรถภาพของเด็ก

3.2.9 ขึ้นอยู่บนพื้นฐานของหลักสูตรที่เป็นสภาพของชีวิตจริง

3.2.10 เอื้ออำนวย สนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ทุกด้าน

การประเมินจะต้องมีครูเป็นสื่อกลาง เด็กเป็นศูนย์กลาง ต้องผนึกอยู่กับหลักสูตร ดำเนินการตลอดเวลาและสะสมเรื่อย ๆ

ยุทธวิธีการประเมินที่ไม่เป็นทางการ จะเน้น “4 P” ของกระบวนการประเมินตามสภาพจริง คือ Performance, Process, Products และ Portfolios (การแสดงผล การแสดงออก กระบวนการผลิต และแฟ้มสะสมงาน)

การประเมินเหล่านี้ถึงแม้จะไม่เป็นทางการ แต่จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ (Rubrics) เพื่อความมั่นใจในความยุติธรรมและสามารถแปลผลได้ การประเมินอย่างไม่เป็นทางการจึงเกิดการแสวงหาวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้การประเมินจะต้องสามารถ

- 1) ผนึกเข้ากับหลักสูตรที่สอดคล้องกับชีวิตจริง และสอดคล้องกับเป้าหมายและจุดประสงค์
- 2) ชี้นำความรู้ที่เด็กเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ
- 3) แสวงหาตัวอย่างที่เป็นตัวแทนทุกขอบเขตของเนื้อหาสาระ
- 4) เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนและโครงการเรียนของนักเรียน
- 5) ดำเนินการตลอดเวลา และสะสมมาจากการสังเกตพฤติกรรมหลายๆ ด้าน และตัวอย่างของผลผลิตของเด็ก
- 6) แสดงออกถึงวัฒนธรรมและวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน
- 7) เกิดความเชื่อถือและไว้วางใจต่อผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างเพื่อนนักเรียนและผู้ปกครอง

4. จะนำข้อมูลประมวลอย่างไร จะเก็บและรายงานอย่างไร

เมื่อวางแผนการประเมินอย่างรอบคอบ และครอบคลุมแนวทางที่ให้เกิดความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง และความโปร่งใส และกำหนดโดเมนที่จะวัดแล้ว จะต้องกำหนดเกณฑ์ที่แสดงถึงความก้าวหน้าหรือความสามารถที่ต้องการประเมิน และต้องสำรวจเทคนิควิธีเพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกของนักเรียน

เครื่องมือและวิธีการใช้ในการประเมินผลตามสภาพจริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 185-190) กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดผลตามสภาพจริง ไว้ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัย สามารถทำการสังเกตได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือในสถานการณ์และสถานที่อื่นๆ นอกโรงเรียนโดยมีหลักการในการสังเกตดังนี้

1.1 วิธีการสังเกตสามารถสังเกตได้ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสังเกตแบบตั้งใจหรือแบบมีโครงสร้าง หมายถึง ครูได้กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตและวิธีการสังเกตไว้ล่วงหน้าทำการสังเกต อีกวิธีหนึ่งคือ การสังเกตแบบไม่ตั้งใจหรือการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งหมายถึงการสังเกตที่ไม่ได้กำหนดรายการที่ทำการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูผู้สอนอาจมีกระดานแผ่นเล็กๆ ติดตัวไว้ตลอดเพื่อบันทึกเมื่อมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีความหมาย หรือสะดุดความสนใจของครูผู้ทำการสังเกต โดยการบันทึกแบบย่อก่อนแล้วจึงมาทำการขยายให้มีความสมบูรณ์ภายหลัง

1.2 วิธีการสังเกตที่ดีควรใช้ทั้งสองวิธี เพราะวิธีการสังเกตแบบตั้งใจอาจทำให้ละเลยพฤติกรรมที่น่าสนใจแต่ไม่มีในรายการที่กำหนดไว้ ส่วนการสังเกตแบบไม่ตั้งใจอาจทำให้ครูขาดความชัดเจนว่าพฤติกรรมใด การแสดงออกใด ที่ควรแก่การสนใจและทำการบันทึกไว้โดยมีข้อเตือนใจในการสังเกต คือ ต้องสังเกตให้หลายๆ ครั้ง ในหลายๆ สถานการณ์เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาเพื่อทำการสรุป

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกการสังเกตได้แก่ แบบตรวจสอบรายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึกในระเบียบสนทนา เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ดี เช่น ความคิด ความรู้สึก กระบวนการและขั้นตอนในการทำงาน วิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น อาจใช้

ประกอบการสังเกตเพื่อให้ข้อมูลและเชื่อมั่นได้ยิ่งขึ้น เพื่อให้การสัมภาษณ์มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีข้อเสนอแนะในการสัมภาษณ์ดังนี้

2.1 ก่อนการสัมภาษณ์ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียนก่อนเพื่อให้การสัมภาษณ์เจาะได้ตรงประเด็นและได้ข้อมูลลึกยิ่งขึ้น

2.2 เตรียมชุดคำถามไว้ล่วงหน้าและจัดลำดับคำถามช่วยให้การตอบไม่วกวน

2.3 ขณะที่ทำการสัมภาษณ์ครูควรใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและผ่อนคลายให้นักเรียนอยากพูดอยากเล่า

2.4 ใช้คำถามที่นักเรียนเข้าใจง่าย

2.5 อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางอ้อมคือ สัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิดเคียง เช่น เพื่อนนักเรียน

3. การตรวจผลงาน เป็นการวัดและประเมินผลในการนำเสนอผลการประเมินไปใช้โดยทันที มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู ซึ่งเป็นการวัดและประเมินผลที่ควรดำเนินการได้ตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการหรือโครงการต่างๆ ซึ่งงานเหล่านี้มีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของนักเรียนได้ เช่น แบบฝึกหัดที่เน้นการเขียนตอบ เรียบเรียง สร้างสรรค์ ผลงานโครงการ โครงการที่เน้นกระบวนการใช้ความคิดระดับสูงในการวางแผนจัดการดำเนินการและแก้ปัญหา สิ่งที่ควรประเมินควบคู่กันไปด้วยเสมอ คือ ลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีในการทำงานซึ่งมีข้อเสนอแนะในการตรวจผลงาน ดังนี้

3.1 ไม่จำเป็นต้องนำผลงานทุกชิ้นมาทำการประเมิน อาจเลือกเฉพาะชิ้นงานที่นักเรียนทำได้ดี และบอกความหมาย หรือความสามารถของนักเรียนตามลักษณะที่ครูต้องการประเมินได้ วิธีการนี้เป็นการเน้นจุดแข็งของนักเรียน นับเป็นการเสริมแรง สร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนพยายามผลิตงานดีๆ ออกมาให้มาก

3.2 ชิ้นงานที่คัดเลือกเพื่อนำมาประเมินของแต่ละบุคคลจึงไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น นักเรียนคนหนึ่ง งานที่ทำได้มีความหมายที่ควรนำมาประเมินอาจเป็นงานชิ้นที่ 2,3,5 ส่วนนักเรียนคนที่สองงานที่ทำได้มีความหมายที่ควรนำมาประเมินอาจเป็นชิ้นงานชิ้นที่ 1,2,4 เป็นต้น

3.3 อาจประเมินชิ้นงานนักเรียนที่ทำนอกเหนือจากที่ครูกำหนดให้ก็ได้แต่ต้องมั่นใจว่าเป็นสิ่งที่นักเรียนทำได้เองจริงๆ เช่น สิ่งประดิษฐ์ที่นักเรียนนำไปทำที่บ้าน เป็นต้น การใช้ข้อมูลหลักฐานหรือผลงานอย่างกว้างขวางจะทำให้ครูรู้จักนักเรียนมากขึ้นและสามารถทำการวัดและประเมินผลนักเรียนได้ตามสภาพจริงสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

3.4 ผลการประเมินไม่ควรบอกเป็นคะแนนหรือระดับคุณภาพที่เป็นเฉพาะตัวเลขอย่างเดียว แต่ควรบอกความหมายผลของคะแนนนั้นด้วย

4. การรายงานตนเองของนักเรียน เป็นการให้นักเรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้นๆ หรือตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ วิธีการคิด วิธีการทำงาน ความพอใจในผลงาน ความต้องการในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

5. การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนผลงานของนักเรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนจากแหล่งต่างๆ เช่น

5.1 จากเพื่อนครู โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน การเรียนและการปฏิบัติตัวของนักเรียนในด้านต่างๆ

5.2 จากเพื่อนนักเรียน โดยจัดชั่วโมงสนทนา วิพากษ์วิจารณ์ ผลงาน โดยนักเรียนต้องได้รับคำแนะนำมาก่อนเกี่ยวกับหลักการวิจารณ์ เพื่อการสร้างสรรค์

5.3 จากผู้ปกครอง โดยใช้จดหมายหรือสารสัมพันธ์ที่ครูหรือโรงเรียนกับผู้ปกครองมีถึงกันตลอดเวลา โดยการประชุมผู้ปกครองที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นหรือโดยการตอบแบบสอบถามสั้นๆ

6. การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ครูต้องการใช้แบบทดสอบขอเสนอให้ใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

6.1 เป็นปัญหาที่มีความหมายต่อผู้เรียนและมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงภูมิรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนั้นๆ

6.2 เป็นปัญหาที่เลียนแบบชีวิตจริงของนักเรียน

6.3 แบบทดสอบต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร

6.4 นักเรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดเห็นหลายๆ ด้านมาผสมผสานและแสดงวิธีคิดได้อย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

6.5 ควรมีคำตอบถูกได้หลายคำตอบและมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี

6.6 มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบได้อย่างชัดเจน

แบบทดสอบวัดความสามารถจริง (Authentic Performance Tests) (ส.วาสนา ประมวลพฤกษ์, 2540 ค : 13-16)

แบบทดสอบวัดความสามารถจริงจะเน้น

1. ความรู้ ความสามารถและทักษะที่สัมพันธ์กับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

2. ความสามารถและทักษะตามเป้าหมายของหลักสูตร เช่น การคิดอย่างมีเป้าหมาย ใฝ่หาความรู้ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการผลิต เป็นสมาชิกในสังคมที่มีความรับผิดชอบ เป็นต้น

3. ความคิดที่มีกระบวนการและขั้นตอน

ลักษณะของแบบทดสอบจะเป็นข้อคำถามที่เป็นปัญหาให้ผู้เรียนคิดและเขียนคำตอบเอง โดยความหมายจะต้องมีความหมายต่อผู้เรียน มีความสำคัญเพียงพอ และเลียนแบบสภาพจริงของผู้เรียน เหมาะกับวัยและสภาพชีวิตของเขา แบบทดสอบทั้งฉบับจะต้องครอบคลุมและเป็นตัวแทนของเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในการตอบ ผู้สอบจะต้องใช้ความรู้ความสามารถหลายด้าน ต้องคิดอย่างลึกซึ้งมีวิธีการและขั้นตอนที่ชัดเจนเหมาะสม คำตอบถูกมีหลายคำตอบ และมีวิธีการหาคำตอบหลายวิธี การวัดจะสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความรู้ลึก และความสามารถในการปฏิบัติของผู้ตอบ หรือขั้นตอนที่ชัดเจนตามเกณฑ์การให้ความสมบูรณ์ของคำตอบ หรือขั้นตอนที่ชัดเจนตามเกณฑ์ (Rubric) ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

1. ศึกษาหลักสูตร จัดประเด็นของหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร
2. วิเคราะห์หาความรู้ความสามารถและทักษะที่สัมพันธ์กับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ความสามารถ และทักษะตามเป้าหมายของหลักสูตรและกระบวนการคิดที่จำเป็นในวิชานั้น
3. เขียนข้อสอบที่จะสะท้อนคุณลักษณะและกระบวนการคิดให้ครอบคลุมเนื้อหา

4. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามคุณลักษณะและกระบวนการคิด

7. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

เป็นการสะสมผลงานของนักเรียนอย่างมีจุดประสงค์ซึ่งอาจเป็น แฟ้ม กล่อง แผ่นดิสก์ อัลบั้ม เป็นต้น ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือหลาย ๆ เรื่อง การสะสมผลงานนั้น นักเรียนมีส่วนในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือก เกณฑ์การตัดสิน ความสามารถหรือหลักฐานที่มีคุณสมบัติในการสะท้อนตนเอง

การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นวิธีการวัดและประเมินการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนซึ่งได้รับความนิยมน้อยกว่าแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศเพราะเป็นการประเมินให้ผู้คิดอยู่กับการสอน และมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของขั้นตอน การพัฒนาแฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุมขั้นตอนการประเมินอยู่ด้วย อย่างไรก็ตามการจะได้มาซึ่งผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียนครูควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลจาก

หลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้านที่มีจำนวนมาก เพียงพอที่จะประเมินผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วยความเที่ยงตรงและด้วยความมั่นใจ การประเมินแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) เป็นส่วนสำคัญของการประเมินจากสภาพจริง โดยการประเมินผลผลิตที่นักเรียนรวบรวมและจัดระบบข้อมูลเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน กระบวนการจัดทำแฟ้มผลงานช่วยให้มีความยืดหยุ่นในการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาเนื้อหาสาระในวิชาต่างๆ แฟ้มสะสมงานเป็นการเก็บรวบรวมงานอย่างมีจุดประสงค์จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถ กระบวนการ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การรวบรวมจะครอบคลุมสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาในแฟ้มสะสมงาน
2. มีเกณฑ์ในการคัดเลือกงาน
3. มีเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่างาน
4. ให้โอกาสนักเรียนได้ประเมินตนเอง

แฟ้มสะสมงานจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของนักเรียนทั้งในระหว่างการรวบรวมงานและให้ข้อมูลที่เป็นหลักฐานที่ถาวรหรือระยะยาว บันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนไว้โดยตลอด ซึ่งจะแตกต่างจากแฟ้มเก็บผลงานแบบดั้งเดิมก็คือ

1. เป็นความคิดริเริ่มของนักเรียนเอง
2. ให้โอกาสแก่นักเรียนในการคัดเลือกและตรวจสอบความก้าวหน้าของงานสะท้อนความสำเร็จของงาน / โครงการ สามารถทบทวน ตรวจสอบผลงานที่ผ่านมาแล้วได้
3. ครอบคลุมถึงการรวบรวมข้อมูลที่มีความหมายของผู้เรียนและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและจัดการเรียนการสอน
4. ชี้ให้เห็นจุดเด่นและความก้าวหน้าของนักเรียนที่สะท้อนให้พัฒนาการและเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

ครูจะต้องมีความชัดเจนในลักษณะของผลผลิตที่นักเรียนจะต้องเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน ซึ่งการคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ เพื่อจัดทำแฟ้มผลงานมีเกณฑ์ ดังนี้

1. ผลผลิต (ผลงาน/ชิ้นงาน) ที่ได้จะต้องคัดเลือกโดยนักเรียนมีความหมายต่อผู้เรียนโดยตรง
2. ผลผลิตจะสะท้อนพัฒนาการและมีการเรียนรู้ใน โดเมนต่างๆ ในเนื้อหาสาระที่แตกต่างกันไป และดำเนินการตลอดภาคเรียนหรือปีการศึกษา
3. ผลผลิตจะต้องสัมพันธ์ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน
4. ผลผลิตจะต้องแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่คาดหวัง

5. ผลผลิตจะต้องเป็นตัวกลางที่สื่อความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับคนอื่น ๆ (ครู ผู้ปกครอง และเพื่อน)

การใช้วิธีการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้หลากหลายวิชา เสริมสร้างความสนใจในการเรียนรู้ด้านภาษา การเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์อย่างมีความหมายรวมถึงการเกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ซึ่งการประเมินด้วยข้อสอบเลือกตอบไม่สามารถวัดในสิ่งเหล่านี้ได้ การประเมินจากแฟ้มผลงานเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจากสภาพจริง (Authentic Assessment) และได้กลายเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา เนื่องจากหลักการสำคัญของการวัดผลคือกระบวนการในการรวบรวมเหตุการณ์ ข้อมูลที่นักเรียนสามารถทำได้และการกระบวนการประเมินผลก็คือกระบวนการในการแปลความหมายของเหตุการณ์ หรือข้อมูล และตัดสินใจจากข้อมูลพื้นฐานเหล่านั้นซึ่งเป็นความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริง ซึ่งจะบรรยายถึงงานที่ให้นักเรียนแสดงออก หรือผลิตความรู้ในสภาพจริงของการเรียนการสอนมากกว่าที่จะให้นักเรียนจัดแสดงหรือนำเสนอข้อมูลความรู้อีกครั้ง โดยการทดสอบด้วยข้อสอบมาตรฐาน ข้อสอบแบบเลือกตอบ หรือการสอบด้วยการเขียนตอบในระยะสั้นๆ จะไม่สามารถแสดงออกซึ่งสิ่งที่นักเรียน ได้เรียนรู้ หรือความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้เท่าที่ควรจะเป็น สำหรับการประเมินผลในปัจจุบันเน้นให้นักเรียนได้แสดงออกถึงกระบวนการและผลผลิตในงานหรือความสามารถที่จำเป็นซึ่งจะสอดคล้องกับชีวิตจริงนอกโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้นการประเมินผลจึงมุ่งให้นักเรียนได้แสดงออกมากกว่าให้นักเรียนเลือกคำตอบจากข้อสอบแบบเลือกตอบ นอกจากนี้ความเที่ยงตรงของระบบประเมินผลยังขึ้นอยู่กับข้อมูลและผลงานที่สำคัญๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนักเรียนซึ่งจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นถ้างานนั้นได้แสดงออกถึงคุณค่าความจำเป็นและมีความหมายที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษามากมาย เช่น Collins and other ได้ยอมรับว่าคุณสมบัติของการประเมินจากสภาพจริงในงานที่มีวามมีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนจะสะท้อนถึงความสามารถ การถ่ายทอดความรู้ โครงสร้างและประมวลความรู้ ความคิดในขั้นสูง รวมทั้งคุณภาพของการแสดงออกและผลผลิตที่มีคุณภาพได้เป็นอย่างดี (กรมวิชาการ, 2542 : 63 – 66)

แฟ้มสะสมงานมิใช่เป็นสิ่งที่เก็บงาน เพื่อให้เต็มเท่านั้น แต่จะมีการเก็บอย่างมีระบบการจัดการรวบรวมเหตุการณ์ผลงาน ซึ่งดำเนินการโดยครู และนักเรียนร่วมกันกำกับ ดูแลให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติในเนื้อหาวิชา

ครูผู้สอนต้องการเลือกงานจากจุดที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้น และช่วยให้นักเรียนเข้าใจมีความคิดรวบยอด และมีกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงพื้นฐานความแตกต่างที่หลากหลายระดับ

ของบุคคลทั้งในด้านพฤติกรรม สังคม วัฒนธรรม ซึ่งการประเมินที่หลากหลายจะช่วยให้นักเรียนมี
โอกาสแสดงทักษะ ความสามารถ และการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

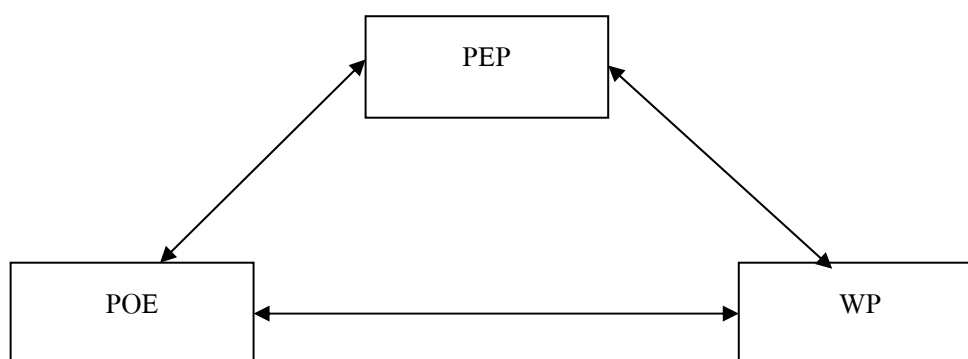
ในการวัดและประเมินตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงานนั้น สิ่งที่ครูจะเก็บเข้า
แฟ้มหรือเลือกมาประเมินนั้นมีหลายประเภทซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกวิชาที่สอน โดย
มีเครื่องมือที่ใช้แตกต่างกันออกไป ดังแสดงในภาพประกอบ 4

เครื่อง ดนตรี	การเขียนบันทึก	การสังเกต แบบสำรวจ	โครงงาน	วิดีโอและ การแสดง	ความร่วมมือ ในการทำงาน
ความร่วมมือ ในการการทำงาน	การประเมินแฟ้มสะสมงาน				การสัมภาษณ์
โปรแกรม คอมพิวเตอร์	การประเมิน โดยกลุ่มเพื่อน	การทำภาพ กราฟิก	งานศิลป์	สถานการณ์ จำลอง	

ภาพประกอบ 3 แฟ้มสะสมงานเป็นที่รวบรวมของเครื่องมือการประเมินผลจากสิ่งที่หลากหลาย

การประยุกต์ใช้แฟ้มสะสมงานในสภาพการเรียนการสอน (ส.วาสนา
ประมวลพฤษย์,2540 ข : 12-13)

แฟ้มสะสมงานในสภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียนประกอบด้วยส่วนสำคัญ
3 ส่วนดังแสดงให้เห็นในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินจากสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนประกอบที่สำคัญของแฟ้มสะสมงาน

1. แผนการศึกษาส่วนบุคคล (Personalized Education Plan – PEP)

ครูและนักเรียน (เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ โดยอิงหลักสูตร

2. แฟ้มการปฏิบัติงาน (Working Portfolio – WP)

ผู้เรียนรวบรวมผลงานและข้อมูลต่างๆ จากการเรียน ผู้เรียนประเมินและเลือกผลงาน

3. แฟ้มสะสมงาน (Portfolio of Evidence – POE)

ครูและนักเรียนประเมินแล้วเลือกงานและข้อมูลจาก WP

ข้อเสนอแนะเพื่อนำแฟ้มสะสมงานมาใช้ในการเรียนการสอนและการประเมินผล

1. สัปดาห์แรกของภาคการศึกษา กำหนด PEP โดยครูและผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มย่อย การกำหนดแผนการเรียนจะต้องอิงหลักสูตร วางแผนการจัดเก็บผลงานและการบันทึกต่างๆ

2. เก็บรวบรวมงานทุกชิ้น การบันทึก และแบบสังเกตในส่วนของผู้เรียนใน WP และผู้เรียนประเมิน สะท้อนความคิดเห็น และเลือกงานเก๋าทิ้งนำเข้า POE ทุกๆ 2 – 3 สัปดาห์

3. ทบทวน PEP และสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนทุกๆ 4 สัปดาห์

4. ตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับเนื้อหาภาคเรียนละ 2 ครั้ง

5. ประเมิน Portfolio โดยครู ผู้เรียน เพื่อน นักเรียน 1 สัปดาห์ ก่อนสิ้นภาคการศึกษา และปรับปรุงและพัฒนางาน

6. จัดนิทรรศการในสัปดาห์สุดท้ายของภาคการศึกษา เพื่อให้เกิดความภูมิใจ กรมวิชาการ (2542 : 39 – 54) ได้เสนอวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงไว้ ดังนี้

1. การประเมินการแสดงผลและกระบวนการของนักเรียน (Performance and Process) มีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้หลายประการ คือ

การสังเกต คือการเฝ้าดูเด็กตลอดเวลา โดยทั่วไปครูยอมรับว่าการสังเกตเด็กเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในระหว่างการสอนของครู ซึ่งจากการสังเกตของครูจะสามารถเห็นพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลหรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม สะท้อนความสามารถในด้านความรู้ ทักษะ ความรู้สึกลักษณะ ครูจะเข้าใจได้ดีเมื่อเริ่มต้นสังเกตเขาและสามารถมองเห็นการเจริญเติบโตและการพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้ชัดเจน โดยการศึกษาข้อมูลการสังเกตนำไปสรุปความเห็นเกี่ยวกับเด็กได้ โดยทั่วไปการสังเกตมี 2 วิธี

1.1 การสังเกตแบบไม่ตั้งใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กเมื่อครูอยู่ท่ามกลางกลุ่มนักเรียนที่กำลังทำงานและกิจกรรมต่างๆ เช่น ในระหว่างที่ครูเล่านิทานให้นักเรียนฟัง ครูจะกวาดสายตาผู้ฟังว่ามีการแสดงสีหน้า ท่าทางหรือการพูดโต้ตอบที่แสดงถึงความสนุกสนาน เพลิดเพลิน รวมทั้งพัฒนาการด้านภาษาและความเข้าใจของเด็ก ครูจะต้องสังเกตการเคลื่อนไหวของเด็ก คุณริยาท่าทางการเดิน การร่วมมือ ความคล่องแคล่ว ความอดทน การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ในระหว่างการเรียนและทางเลือกของนักเรียนเพื่อการเรียนรู้ของเขา รวมทั้งการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ และมีสิ่งอื่น ๆ อีกมากมายที่ครูจะสังเกต ซึ่งการสังเกตอย่างไม่เป็นระบบเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเมื่อครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก การสังเกตดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่มีคุณค่าที่จะรู้ว่าเด็กแต่ละคนสามารถทำอะไร และเป็นแนวทางให้ครูได้จัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็กได้ อย่างไรก็ตามทักษะในการสังเกต ครูที่บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนจะต้องมีความเชื่อมั่น และเที่ยงตรงในการตัดสินใจและวินิจฉัยเด็ก การพัฒนาการสังเกตจะต้องอาศัยทักษะ ดังต่อไปนี้

- 1.1.1 ความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโต และจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก
- 1.1.2 หลีกเลี่ยงการรีบด่วนลงสรุปความเห็น
- 1.1.3 หลีกเลี่ยงจากความอคติต่าง ๆ
- 1.1.4 พยายามเข้าถึงรายละเอียดให้มากที่สุด
- 1.1.5 ตั้งข้อสังเกตสมมติฐาน และสังเกตเพิ่มเติมความเข้าใจที่ถูกต้อง
- 1.1.6 สะดวกที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยได้เที่ยงตรง
- 1.1.7 นำไปสู่การวางแผนสังเกตต่อไป
- 1.1.8 เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมการสอน

นักสังเกตที่ชำนาญการจะต้องมีความคล่องตัวที่จะสังเกตในทุกสถานการณ์ทั้งในห้องเรียน สนามเด็กเล่น ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ระหว่างอยู่กับผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่อื่นๆ ระหว่างการทัศนศึกษา ในห้องอาหารและที่อื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

1.2 การสังเกตแบบตั้งใจ มีจุดเน้นที่จะสังเกตโดยครูมีแบบฟอร์มที่ได้เตรียมการไว้แล้ว เช่น แบบสำรวจรายการ แบบมาตรฐานประเมินค่า การบันทึกพฤติกรรม หรือเตรียมเครื่องมือแบบฟอร์มอื่น ๆ สำหรับการบันทึกข้อมูลการสังเกตอย่างเป็นระบบ ในการสังเกตแบบไม่ตั้งใจถ้าได้จัดทำแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสังเกตจะช่วยให้ครูได้เข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1. การบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal Records)

Anecdote หมายถึง เกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นข้อมูลสำคัญในเหตุการณ์หรือ

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กในแต่ละวัน การบันทึกข้อมูลอาจทำอย่างละเอียดหรือย่อๆ ก็ได้ โดยปกติจะเขียนหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้น โดยนิยมรายงานที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงอย่างสั้นกะทัดรัดรวมทั้งสิ่งที่พูดหรือทำโดยสมาชิกในกลุ่ม การสังเกตอย่างชำนาญ และบันทึกอย่างเที่ยงตรงจะต้องให้บันทึกเหตุการณ์ที่สำคัญและจำเป็นได้และบันทึกนั้นทำได้ทันทีหลังจากเหตุการณ์เร็วเท่าใดจะทำให้ได้ข้อมูลมากและมีความแม่นยำมากขึ้นเท่านั้น

การบันทึกพฤติกรรมที่ดีควรจะบันทึกทันทีหลังจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามมักจะเป็นไปไม่ได้ เพราะครูมีกิจกรรมในชั้นเรียนอยู่ตลอดเวลา การบันทึกพฤติกรรมจึงมักทำภายหลังจากชั่วโมงเรียน แต่เนื่องจากการบันทึกภายหลังครูมักจำเหตุการณ์ไม่ค่อยได้มากนัก ครูจะจดบันทึกย่อๆ ในกระดาษขนาดเล็ก กว้างประมาณ 3x5 นิ้ว ใส่ในกระเป๋าหรือวางไว้ในห้องเรียนเพื่อจดบันทึกทันทีด้วยคำย่อ วลี ประโยคสั้นๆ ลงในบัตรรายทางเล็ก ๆ แล้วลงมือเขียนขยายความภายหลังทันทีที่ว่างในวันนั้น ซึ่งการบันทึกย่อๆ ด้วยวลี ประโยคคำพูด และกำหนดชื่อย่อๆ คืออักษรนำหน้าของเด็กจะช่วยเตือนความจำให้สามารถเขียนรายละเอียดเพิ่มเติมได้ สถานที่จะให้ข้อมูลเด็กมีได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน กับเพื่อนกลุ่ม การบันทึกคำพูด วลี ประโยค จะช่วยให้ระลึกได้ว่านักเรียนพูดอะไร เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน-หลัง

การบันทึกย่อแล้วขยายให้เต็มภายหลังในฟอร์มของแบบบันทึกพฤติกรรม และอาจจะเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ข้อมูลจากการบันทึกดังกล่าวจะมีคุณค่าแก่ครูในการอธิบายพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน ควรทำอย่างน้อยหนึ่งครั้งในหนึ่งสัปดาห์ จะต้องพยายามขยายให้สมบูรณ์ และอาจจะเพิ่มมากขึ้นได้ การบันทึกพฤติกรรมผลการเรียนรู้ของนักเรียน จะแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มพูนความสามารถ ประสบการณ์ที่ซับซ้อน พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของนักเรียนจะช่วยเป็นข้อมูล ให้ครูวางแผนสังเกตต่อไป ปรับหลักสูตรให้เหมาะสม รวมทั้งเป็นหัวข้อสนทนากับผู้ปกครองได้

2. แบบสำรวจรายการ (Checklists)

เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้เร็วกว่าการบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจรายการจะช่วยให้การบันทึกแบบตั้งใจที่จะดูพฤติกรรม ว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดหรือไม่เกิด แบบสำรวจรายการอาจจะเน้นดูที่ความเจริญเติบโตและการหรือจุดประสงค์การเรียนรู้รวมทั้งองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร องค์ประกอบของแบบสำรวจรายการ ได้แก่ คุณลักษณะ ทักษะ ความสนใจและพฤติกรรมที่มุ่งหวังตามมาตรฐานของหลักสูตรและผลการเรียนรู้ในแต่ละระดับหรือความคิดรวบยอด แบบสำรวจรายการใช้ในการประเมินการแสดงออกกระบวนการณ์และผลผลิตของนักเรียน

แบบสำรวจรายการอาจจะเป็นเครื่องมือที่ครูออกแบบมาจากเครื่องมือของ

นักวิจัยหรือผู้รับผิดชอบด้านการพัฒนาการเรียนรู้อะไรหรือทักษะในวิชาต่างๆ แบบสำรวจรายการที่ดีจะช่วยให้ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูประเมินอย่างลึกซึ้งเฉพาะเด็กบางคนได้ รวมทั้งให้ข้อมูลน้อยมากในด้านความบ่อยในการเกิดพฤติกรรมหรือช่วงเวลาในการเกิดพฤติกรรมแต่ละครั้ง และไม่พินิจพิเคราะห์ในการบรรยายความต่างๆ

3. แบบสำรวจรายการแบบมองภาพรวม (Inventories)

คล้ายคลึงกับแบบสำรวจรายการ แต่จะมองภาพรวมของเหตุการณ์ เป็นแนวทางที่ครูร่องรอยของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเรื่อยๆ หรือดูพัฒนาการโดยการสังเกตสิ่งที่แสดงออกถึงพัฒนาการ ซึ่งแตกต่างจากแบบสำรวจรายการในแง่ที่ไม่มีรายชื่อใดเพียงชื่อเดียวที่สามารถเป็นตัวแทนแสดงผลสัมฤทธิ์ได้ แบบสำรวจรายการจะแสดงรายการที่ชี้ให้เห็นความเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ แสดงจุดเด่นของความเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ที่ปรากฏให้เห็น ความแตกต่างดังกล่าวเปรียบได้กับการบรรยายความกับการย่อความ

4. มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

มาตราส่วนประมาณค่า ต้องการให้ผู้สังเกตคิดค้นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความรู้สึกและคุณลักษณะในขอบเขตที่จะสังเกต โดยกำหนดให้เป็นตัวเลขหรือบรรยายระดับคุณภาพ มาตราส่วนประมาณค่าจะสร้างค่อนข้างยาก เนื่องจากจำเป็นต้องมีการบรรยายระดับคุณภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้สังเกตแต่ละคน มิฉะนั้นอาจจะเกิดความลำเอียง การที่มีช่องแสดงระดับคุณภาพหรือความถี่ของการกระทำจะช่วยให้ครูสามารถบันทึกข้อมูลได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ต้องพยายามให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุดเมื่อสังเกตพฤติกรรมที่เป็นตัวแทนเหล่านั้น

5. การสุ่มเวลา (Time Sampling)

เทคนิคการสุ่มเวลาเป็นความพยายามของผู้เรียนหรือครูที่จะต้องบันทึกเหตุการณ์ที่ปรากฏหรือไม่ปรากฏในการเลือกพฤติกรรมในเวลาที่กำหนดแน่นอน เช่น ครูต้องการสังเกตว่านักเรียนจะใช้เวลาอย่างน้อยแค่ไหนในการเปลี่ยนชั่วโมงวิชาหนึ่งไปวิชาหนึ่ง หรือในระหว่างช่วงเวลาเรียนเมื่อนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้เลือกกิจกรรมด้วยตนเอง การสุ่มเวลาจะช่วยให้การตัดสินใจที่จะพิจารณาพฤติกรรมที่เกิดขึ้น การออกแบบหรือการตัดสินใจในบางเรื่องทั้งนี้ในบางครั้งอาจจะมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถได้ข้อมูลที่แม่นยำตรงเพียงพอในเวลาที่กำหนดให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมา

6. การสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling)

เทคนิคการสุ่มเหตุการณ์ เมื่อผู้สังเกตได้บันทึกเหตุการณ์หรือบางหัวข้อในเหตุการณ์ที่ปรากฏ เช่น ครูอาจจะต้องการสังเกตความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ เขาจะต้องเริ่มต้น

จำแนกพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต แล้วบันทึกเหตุการณ์แต่ละอย่างเมื่อลงมือสังเกต ซึ่งมีแนวทางหลายวิธีที่จะออกแบบบันทึกเมื่อเวลาบันทึก โดยอาจจะต้องทำอย่างย่อๆ และมีข้อมูลเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจจะใช้ระบบสังเกตประกอบด้วยก็จะมีประโยชน์อย่างมากในการนำไปตีความหมายและสรุปผลของการเรียนรู้

7. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์นักเรียนทำให้ได้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจเด็กแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง จากการสัมภาษณ์นักเรียนจะทำให้ครูได้ข้อมูลความรู้ และประสบการณ์พื้นฐาน ความเข้าใจ วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ แรงจูงใจและอื่น ๆ ครูจะสังเกตนักเรียนแสดงการโต้ตอบและสนทนาที่ไม่มีคำว่า “ถูก” “ดี” หรือ “ใช้ได้” เหมือนกับที่อยู่ในระหว่างการเรียนการสอน แต่จะเปิดโอกาสเป็นพิเศษ ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อผลผลิต กระบวนการ และการแสดงออกของเขารวมทั้งในการพัฒนาเพิ่มผลงาน การสัมภาษณ์จะช่วยให้ครูได้ข้อมูลสำหรับตัดสินใจในการพัฒนาการของนักเรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูเชื่อมโยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และความเข้าใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2. การประเมินกระบวนการและผลผลิตของนักเรียน (Processes and Products)

ที่ผ่านมาเรากล่าวถึงการประเมินด้วยการสังเกตการแสดงออกของนักเรียน ถ้าจะถามถึงผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างไร และมีกระบวนการอะไรในการเรียนรู้ หลายปีที่ผ่านมา ผู้ปกครองจะเก็บผลการเรียนรู้ของบุตรหลาน ตั้งโซ้วในบ้านด้วยความชื่นชม ผลผลิตของนักเรียนมีความสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของนักเรียน และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการประเมินในสภาพจริง รายงานผลผลิตนำไปสู่การประเมินอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตของจะเป็นสื่อกลางให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ข้อมูลที่สำคัญของนักเรียนในการสำรวจ ค้นพบ ค้นคว้า ทดลองและแก้ปัญหา สำหรับจุดเน้นของการประเมินในสภาพจริงจะไม่สิ้นสุดที่ผลผลิตเท่านั้น แต่จะเน้นที่กระบวนการที่มีผลต่อผลผลิตที่ได้ด้วย ซึ่งจะแสดงถึงผลผลิตจำนวนมากที่ต้องการให้เกิดขึ้นในหลักสูตร และเด็กจะแสดงความรู้ ทักษะ ความรู้สึกและลักษณะนิสัย

เมื่อเราขยายการประเมินให้กว้างขวาง และให้ครอบคลุมหัวข้อต่างๆ จำนวนมากก็จะทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมทั้งเข้าใจถึงการแสดงออกของผลผลิตทางสติปัญญาที่หลากหลายของ Gardner's Multiple Intelligences (ความสามารถด้านภาษา ด้านตัวเลขและเหตุผล ด้านจินตนาการ การเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านการปรับตัวให้เข้ากับสังคม และด้านการรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง) ความแตกต่างของบุคคลในด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษา ได้กลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ได้รับการยอมรับและชื่นชม การมองดูผลผลิตของนักเรียนจะช่วยพัฒนาความเข้าใจรวมทั้ง

เพิ่มพูนประสบการณ์ การเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนและครู เกิดความภาคภูมิใจมีกำลังใจในการที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินกระบวนการและผลผลิตนั้น ครูอาจใช้เครื่องมือที่หลากหลายในลักษณะเดียวกันกับการประเมินการแสดงผลของนักเรียน เช่น การสังเกต แบบสำรวจรายการ หรือมาตราส่วนประมาณค่า เป็นต้น

นอกจากนี้ สมนึก นนธิจันทร์ (2545 : 76 – 97) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งที่เพื่อให้ผู้สอนได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ตรงตามสภาพจริง จากวิธีการและเครื่องมือต่างๆ จากการศึกษาโดยทั่วไปพบว่า การประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือต่างๆ ดังนี้คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจผลงาน การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การเยี่ยมบ้าน การศึกษารายกรณี การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง ระเบียบสะสม และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ซึ่งในที่นี้จะกล่าวในส่วนที่แตกต่างจาก กรรมาธิการ (2542 : 39 – 54) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 185-190) ได้นำเสนอไว้ได้แก่

1. การบันทึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน นอกจากครูผู้สอนจะใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆ ที่หลากหลายแล้ว ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการรายงานข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการประเมินด้วย การประเมินจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายๆ คนจะเป็นการหาความเชื่อมั่นของการประเมินจากสภาพความเป็นจริงอีกทางหนึ่ง ข้อมูลที่ได้จากบุคคลที่เกี่ยวข้องมีจุดเด่นตรงที่จะได้ข้อมูลของผู้เรียนจากสถานการณ์ต่างๆ และเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จัดว่ามีความสำคัญในการที่จะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่ใช้ประกอบการประเมิน ประกอบด้วย

1.1 ครูในโรงเรียน เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนตลอดเวลาขณะอยู่โรงเรียน แฟ้มสะสมผลงานการเรียนตลอดพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียนจึงอยู่ในสายตาของครูผู้สอนในโรงเรียนตลอดเวลา ครูบางคนสามารถที่จะรู้ถึงประวัติความเป็นมาของผู้เรียนเป็นอย่างดี ดังนั้น การประเมินที่ได้จากเพื่อนครูจึงเป็นข้อมูลที่น่าสนใจในการแสวงหาข้อมูลจากเพื่อนครู ซึ่งอาจกระทำได้หลายๆ วิธีตามความสะดวกและความเหมาะสม เช่น การสอบถาม การสัมภาษณ์ และการประชุมรายกรณี (Case Conference) ที่เกี่ยวกับงานและผลงานของผู้เรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

1.2 เพื่อนผู้เรียน เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน โดยเฉพาะใน

เด็กวัยเรียนเพื่อนจะมีความสนิทสนมเป็นพิเศษ ดังนั้น ข้อมูลของเพื่อนผู้เรียนในด้านต่างๆ เพื่อนผู้เรียนอาจจะสามารถรับรู้ได้เป็นอย่างดี เพื่อนมีจุดเด่นและจุดด้อยในส่วนตัว และควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในส่วนตัว ครูผู้สอนสามารถหาข้อมูลโดยใช้ชั่วโมงสอนปกติสนทนาหรืออาจจัดชั่วโมงสนทนา วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้การวิพากษ์วิจารณ์เป็นการสร้างสรรค์และพัฒนา

1.3 ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด จากข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2538 : 7 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์ 2545 : 89) ระบุว่าสวนดุสิตโพลได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศจำนวน 45,860 คนว่า สถาบันใดมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของคนไทย ผลการสำรวจสามารถจัดลำดับความสำคัญของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของคนไทยตลอดชีวิต ดังนี้

อันดับ 1 พ่อแม่และครอบครัว	ร้อยละ 28.39
อันดับ 2 ครูและโรงเรียน	ร้อยละ 24.25
อันดับ 3 วัด/สถาบันศาสนา/ชุมชน	ร้อยละ 16.07
อันดับ 4 แหล่งเรียนรู้อื่นๆ เช่น ห้องสมุด ฯลฯ	ร้อยละ 15.27
อันดับ 5 สื่อสารมวลชน	ร้อยละ 14.76
และอื่นๆ เช่น สถานที่ทำงาน	ร้อยละ 1.26

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ จากผู้ปกครองจึงนับว่ามีความจำเป็นและความสำคัญต่อการนำมาประกอบการประเมินเป็นอย่างยิ่งในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง ครูผู้สอนอาจจะใช้วิธีการติดต่อโดยจดหมาย วารสารสัมพันธ์ การประชุมผู้ปกครอง แบบสอบถาม และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น

ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองไม่ว่าวิธีการใดๆ ก็แล้วแต่ ควรให้ผู้ปกครองได้อ่านงานเขียนและแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียนทุกชิ้น โดยดูทั้งโครงร่างฉบับจริง ตลอดจนความเห็นของผู้เรียนและของครูที่ปรากฏอยู่บนชิ้นงาน ก่อนตอบคำถามทุกครั้งควรให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสสนทนากับผู้เรียนก่อน เพื่อจะได้ข้อมูลที่แท้จริงในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประกอบการให้ข้อมูล

2. การเยี่ยมบ้าน (Home – Visit)

การเยี่ยมบ้าน คือ การที่บุคคลหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติทางบ้านและครอบครัวของผู้รับการศึกษาโดยการไปดูสถานที่แท้จริงของผู้รับการศึกษาที่บ้านว่ามีสภาพแวดล้อมทางบ้านและครอบครัวเป็นอย่างไรสอดคล้องหรือขัดแย้งกับข้อมูลที่รวบรวมได้จากวิธีการและเครื่องมือ

อื่นๆ หรือไม่ การเยี่ยมบ้านนิยมใช้ในสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นการติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2529 : 121 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์ 2545 : 91)

2.1 วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน

2.1.1 เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงและสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนเมื่ออยู่ทางบ้าน เช่น สภาพแวดล้อมของบ้าน สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว

2.1.2 เพื่อเพิ่มเติมข้อเท็จจริงบางประการที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน โดยไม่สามารถรวบรวมได้ด้วยวิธีการอื่น

2.1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน ระหว่างครูกับผู้ปกครอง

2.2 เทคนิคที่จำเป็นในการเยี่ยมบ้าน

2.2.1 การสังเกต เช่น สังเกตสภาพทั่วไปของบ้าน สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว สภาพแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน เป็นต้น

2.2.2 การสัมภาษณ์ เช่น สัมภาษณ์บิดามารดา ญาติพี่น้อง เป็นต้น

2.3 ขั้นตอนในการเยี่ยมบ้าน ในการเยี่ยมบ้านจะประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.3.1 ขั้นเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน ก่อนเยี่ยมบ้านผู้ไปเยี่ยมบ้านควรถูกกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนว่าต้องการทราบอะไร เช่น สภาพบ้าน สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น หลังจากนั้นควรมีการนัดหมาย กำหนดวัน เวลา อาจทำเป็นจดหมายจากทางโรงเรียน เพื่อเป็นการขออนุญาตผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะได้เตรียมตัว และที่สำคัญจะได้พบผู้ปกครองด้วย

2.3.2 ขั้นตอนขณะเยี่ยมบ้าน เมื่อไปถึงบ้านควรแสดงสัมมาคารวะ เจ้าของบ้านและแสดงความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ควรพยายามสังเกตจดจำสิ่งที่พบเห็นให้ได้มากที่สุด แต่ควรให้เป็นธรรมชาติในระหว่างการสนทนาควรรหาโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นตลอดจนเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ ในส่วนที่ที่ต้อกล่าวที่เป็นข้อมูลเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ควรกล่าวถึงในด้านที่ดีและเป็นจริง ผู้เยี่ยมบ้านไม่ควรทำอะไรให้เป็นพิธีการมาก ควรให้เป็นธรรมชาติและประการสุดท้ายต้องไม่ใช้เวลานานเกินไปจนเจ้าของบ้านรู้สึกรำคาญ

2.3.3 ขั้นตอนหลักการเยี่ยมบ้าน หลังการเยี่ยมบ้านควรมีการจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ทันที

2.4 การบันทึกการเยี่ยมบ้าน ในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน ควรบันทึก

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาจเขียนแบบอิสระ ไม่มีแบบฟอร์มตายตัวหรือแน่นอนก็ได้

การเยี่ยมบ้านจึงเป็นวิธีการและเป็นเครื่องมือการประเมินผลจากสภาพจริงอีก รูปแบบหนึ่งที่จะทำให้ผู้สอนรู้และเข้าใจในสภาพที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และบริบทอื่นที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวไม่ว่าจะเป็นการสังเกตหรือการสัมภาษณ์ สามารถนำมาประกอบวิธีการและเครื่องมือการประเมินประเภทอื่น ๆ ในการวินิจฉัยผู้เรียนได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง

3. การศึกษารายกรณี (Case Study)

การศึกษารายกรณีเป็นการรวบรวมข้อมูล ประวัติส่วนตัวอย่างละเอียดรอบด้านของผู้เรียนคนหนึ่งตั้งแต่เกิดมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อที่ผู้ศึกษาจะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการวางแผนให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การศึกษารายกรณีเป็นการศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน เป็นต้น โดยเฉพาะปัจจุบัน เน้นการศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดนี้จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่งแล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ เช่นเดียวกับพัฒนาการด้านต่างๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้าน ในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่น

จากความหมายสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีเป็นการศึกษารายละเอียดที่ต่อเนื่อง ในระยะเวลาหนึ่ง จนได้ข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดที่พอจะวิเคราะห์หรือตีความได้ถูกต้อง และเป็นจริงของบุคคลหรือสิ่งที่ต้องการศึกษา

3.1 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีผู้ตั้งจุดหมายในการศึกษารายกรณีไว้มากมาย แต่พอสรุปได้ดังนี้

- 3.1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยและรักษา (กัน - แก้ว)
- 3.1.2 เพื่อใช้ในการวิจัย
- 3.1.3 เพื่อใช้ในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ
- 3.1.4 เพื่อสืบค้นหาผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษ
- 3.1.5 เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนยิ่งขึ้น
- 3.1.6 เพื่อทำความเข้าใจผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง

3.1.7 เพื่อติดตามผลการใช้เทคนิค

3.1.8 เพื่อใช้ประกอบการแนะนำให้คำปรึกษา

3.1.9 เพื่อใช้ประโยชน์ในกรณีอื่น ๆ

3.2 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีทำให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ ประโยชน์แก่ผู้ศึกษาเอง คือ จะทำให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ศึกษาเป็นคนใจกว้าง หนักแน่น รู้จักเหตุผลในการเชื่อถือข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการรวบรวมอย่างละเอียดรอบคอบ ส่วนประโยชน์ทางอ้อม จะทำให้ช่วยเหลือผู้รักการศึกษาได้ถูกต้องทันเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้รับการศึกษาเข้าใจตนเองอันจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น

3.3 หลักของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นหาข้อมูล การบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย จนเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าการศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาที่เจาะลึกเฉพาะที่สามารถเชื่อถือได้

ในทางทฤษฎี ผู้ที่จะทำการศึกษารายกรณีต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและได้รับการฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัยข้อมูลที่รวบรวมได้จึงจะทำให้การศึกษาเป็นที่เชื่อถือและยอมรับได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว บุคคลดังกล่าวยังมีน้อยมาก จึงจำเป็นต้องใช้บุคคลเท่าที่มีอยู่ เช่น ครู อาจารย์ ในสถานศึกษาเป็นผู้ศึกษา แต่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา

การศึกษารายกรณีเป็นการศึกษาที่ใช้เทคนิควิธีและเครื่องมือที่หลากหลาย ศึกษาทุกแง่ทุกมุม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ ตีความ และสรุปอย่างละเอียด จึงเชื่อมั่นได้ว่าการศึกษารายกรณีเป็นการหาข้อมูลประกอบการประเมินผลจากสภาพจริงที่ดีที่สุดอีกวิธีหนึ่ง

4. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ระเบียบสะสมเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญมากเกี่ยวกับความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาขึ้นมา ระเบียบสะสมนอกจากจะรายงานผลการเรียนและพฤติกรรมการเรียนแต่ละวิชา ครูประจำชั้นยังบรรยายสรุปพฤติกรรมที่เด่น ๆ ทั้งทางบวกและทางลบไว้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529 : 327 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์ 2545 : 96) กล่าวว่า ระเบียบสะสมเป็นเอกสารที่รวบรวมรายละเอียดของบุคคลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในทุกๆ ด้าน

ได้แก่ ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ประวัติสุขภาพ และประวัติการปรับตัวในสังคม ซึ่งรายละเอียดข้อมูล ได้จากวิธีการต่าง ๆ คือ

1. เจ้าของประวัติเป็นผู้บันทึก
2. ครูประจำชั้นหรือครูแนะแนวเป็นผู้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์

ผลการทดสอบ ผลการตีความจากแบบสอบถามต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้นระเบียบสะสมจะทำให้มองเห็นภาพของการพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนได้อย่างชัดเจนและจัดเป็นข้อมูลหนึ่งประกอบการประเมินจากสภาพจริง

ประโยชน์ของระเบียบสะสม

ประโยชน์ของระเบียบสะสมมีมากมายหลายประการ แต่ขอกล่าวถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินจากสภาพจริง ดังต่อไปนี้

1. ใช้ในการศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน หลักฐานที่บันทึกในระเบียบสะสมจะใช้เวลาในการรวบรวมเป็นปี ๆ ช่วยให้เห็นแนวโน้มพัฒนาการและการเจริญเติบโตของผู้เรียนในด้านต่างๆ ระเบียบสะสมจะทำให้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความมั่นใจ และคุณค่าต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน นอกจากนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถูกต้องในตัวของเขา และช่วยให้เขาได้เจริญเติบโตไปในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. ใช้ในการศึกษาความสามารถพิเศษของผู้เรียน ระเบียบสะสมช่วยให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนแต่ละคนและจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง

3. ใช้ในการช่วยผู้เรียนในการแก้ปัญหาส่วนตัว ระเบียบสะสมจะช่วยให้มองเห็นปัญหาและสาเหตุของปัญหาของผู้เรียน

ในการบันทึกข้อมูลจะต้องรวบรวมและสะสมไว้ในรูปของการบันทึกที่แสดงถึงพัฒนาการและความเจริญเติบโตของผู้เรียนทุกๆ ด้าน เป็นระยะๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาในด้านต่างๆ ของผู้เรียนในอนาคต ฉะนั้นระเบียบสะสมจึงเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ในการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริง

เกณฑ์การประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน (Rubric Assessment)

ในการปฏิบัติงานใดๆ ในชีวิตจริงนั้นมีแนวทางไปสู่ความสำเร็จหลายแนวทาง และงานหรือคำตอบที่ได้ก็มีใช้คำตอบถูกเพียงคำตอบเดียวหรือมีผลเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเสมอไป ในการทำงานภาคปฏิบัติที่ดีที่สอดคล้องกับสภาพจริงของนักเรียนก็เช่นเดียวกับงานหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้นักเรียนทำจะมีแนวทางไปสู่ความสำเร็จของงาน และวิธีการหาคำตอบหลายแนวทาง

คำตอบที่ได้ก็อาจไม่ใช่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้เสมอไป จึงทำให้การตรวจให้คะแนนไม่สามารถให้ได้อย่างชัดเจนเหมือนการตรวจให้คะแนนแบบเลือกตอบ ซึ่งอาจตรวจให้คะแนนด้วยเครื่องตรวจกระดาษคำตอบก็ได้ ดังนั้นการตรวจให้คะแนนที่ตัดสินใจโดยมนุษย์จึงต้องมีเครื่องมือในการให้คะแนนเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ผลของผู้เรียนหรือเกณฑ์การให้คะแนน เป็นเครื่องมือในการให้คะแนนที่มีการระบุเกณฑ์ (Criteria) ประเมินชิ้นงานและคุณภาพของชิ้นงานในแต่ละเกณฑ์

เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางการประเมินตามสภาพจริง เรียกว่า “รูบริก” (Rubric) มาจากภาษาลาตินว่า “RUBRICATERRA” เป็นคำที่ใช้ในสมัยโบราณเกี่ยวกับศาสนาซึ่งหมายถึงการทำเครื่องหมายสีแดงไว้บนสิ่งสำคัญ ดังนั้น รูบริก คือ แนวทางการให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งจะต้องกำหนดมาตราวัด (Scale) และรายการของคุณลักษณะที่บรรยายถึงความสามารถในการแสดงออกของแต่ละจุดในมาตราวัดไว้อย่างชัดเจน การที่รูบริกบรรยายถึงระดับความสามารถในการแสดงออกของนักเรียนในแต่ละระดับ จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้ปกครองและผู้สนใจอื่น ๆ ได้ทราบว่านักเรียนรู้อะไรและทำอะไรได้มากน้อยแค่ไหน รูบริกจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยสามารถทำให้เป็นเป้าหมายของการแสดงออกของนักเรียนมีความชัดเจน อันจะนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์หรือสมรรถภาพที่สำคัญของมาตรฐานการศึกษาได้

ในการสร้างรูบริกเพื่อประเมินงานแต่ละชิ้นครูจะต้องกำหนดประเด็นการประเมินให้ชัดเจนและครอบคลุม เพื่อให้ความยุติธรรมทุกชิ้นงานและจะมีส่วนช่วยให้มาตรฐานของงานชัดเจนยิ่งขึ้น การกำหนดประเด็นการประเมินอาจเป็นข้อตกลงระหว่างครูกับนักเรียนก็ได้ เพื่อให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมิน

1. ขั้นตอนของการสร้างเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนประเมินผล การประเมินผลเป็นภารกิจที่ครูผู้สอนต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นในการจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรม ครูจึงต้องวางแผนการประเมินผล ควบคู่ไปด้วยโดยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1.2 นำกิจกรรมการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ว่า ผลลัพธ์จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสนองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบด้วย สิ่งใดบ้าง

1.3 นำกระบวนการหรือชิ้นงานมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดรายการที่ต้องการประเมิน หรือต้องการพัฒนาผู้เรียนให้แสดงพฤติกรรมตามกระบวนการที่ต้องการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 การวิเคราะห์กระบวนการ (Process) เขียนขั้นตอนการทำงาน หรือพฤติกรรมสำคัญที่แสดงว่าผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานตามกระบวนการนั้น

1.3.2 การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของผลงาน มีแนวทางในกาวิเคราะห์ คล้ายคลึงกับการวิเคราะห์กระบวนการ เพียงแต่ว่าแทนที่จะดูพฤติกรรมหรือขั้นตอนการทำงาน ให้พิจารณาลักษณะที่สำคัญ ๆ ของผลงานชิ้นนั้น โดยอาจนำผลงานจริงมาแสดงให้ดูแล้วช่วยกัน วิเคราะห์ หรือวิเคราะห์โดยอาศัยหลักการทั่วไป หรือหลักวิชา ที่ระบุชัดเจนว่าผลงานชิ้นนั้นควรมี ลักษณะอย่างไร

2. องค์ประกอบของรูบริก รูบริกเป็นเครื่องมือในการให้คะแนน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 แนวทางหรือเกณฑ์ (Criteria) ที่จะใช้พิจารณาชิ้นงานหนึ่งๆ

ตัวอย่าง งานเขียน 1 ชิ้น เราอาจมีแนวทางประเมิน โดยดูสิ่งต่อไปนี้

2.1.1 จุดมุ่งหมาย (Purpose)

2.1.2 การจัดองค์ประกอบต่างๆ (Organization)

2.1.3 รายละเอียด (Details)

2.1.4 ท่วงทำนองของการเขียน (Voice Style)

2.1.5 หลักไวยากรณ์ ตัวสะกด ฯลฯ (Mechanics)

2.2 คำอธิบายถึงระดับคุณภาพของแต่ละแนวทาง ซึ่งอาจเขียนเป็นลำดับตั้งแต่ดีเลิศไปจนถึงต้องปรับปรุง

แนวทางอาจกำหนดเพิ่มเติมได้อีกหลายข้อ เช่นวิธีการนำเสนอประสิทธิผล (Effective) การใช้ภาษาไวยากรณ์ ตัวสะกด ของรายงานชิ้นนี้ เป็นต้น

คำอธิบายระดับคุณภาพควรให้ชัดเจน กระชับที่สุด เป็นคำอธิบายที่จะสามารถบอกได้ว่าทำไมจึงดีเลิศ ดี ต้องปรับปรุง (หรืออาจใช้เป็นตัวเลข เช่น ระดับ 4, 3, 2, 1, 0)

3. กระบวนการสร้างรูบริก

Rubric เป็นเครื่องมือที่ใช้กันมากในการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) และการประเมินโดยอิงผลการทำงาน (Performance – Based assessment)

Rubric ที่ครูสร้างขึ้นจะสามารถสะท้อน (ประเมิน) หลักสูตรและวิธีการสอนของครูด้วย

กระบวนการในการวางรูปแบบของ Rubrics ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 พิจารณาคุณภาพแบบต่างๆ โดยครูจัดให้ผู้เรียนได้ดูตัวอย่างของชิ้นงานที่ดี และที่ไม่ค่อยดี แล้วให้บอกกว่าชิ้นที่ดีมีลักษณะอย่างไร ที่ไม่ค่อยดีมีลักษณะอย่างไร

3.2 กำหนดแนวทางการพิจารณาชิ้นงาน โดยช่วยกันเขียนรายการดูว่างานที่ดีนั้นจะต้องดูอะไรบ้าง

3.3 กำหนดคำอธิบายคุณภาพระดับต่างๆ ในแต่ละแนวทางโดยอธิบายว่า
คุณภาพระดับสูงสุดและต่ำสุดมีลักษณะอย่างไร แล้วเติมส่วนที่อยู่ตรงกลางๆ ลงไป

3.4 ฝึกหัดประเมินกับงานตัวอย่าง โดยให้ผู้เรียนลองใช้ Rubrics กับงานที่ดี
เป็นตัวอย่างในชั้นที่ 1

3.5 ฝึกใช้ในการประเมินตนเองและให้เพื่อนประเมิน โดยให้งานผู้เรียนทำ
ในระหว่างที่ผู้เรียนกำลังทำให้หยุดเป็นระยะๆ เพื่อประเมินตนเอง และให้เพื่อนประเมิน

3.6 ทบทวนให้โอกาสผู้เรียนทบทวนปรับปรุงงานของเขาโดยดูจากผลกระทบ
ที่ได้จากขั้นตอนที่ 5

3.7 ครูประเมิน ครูใช้ Rubrics ที่ผู้เรียนใช้นั้น เพื่อประเมินผลงานของผู้เรียน

4. แนวทางการจัดทำเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)

4.1 นำขั้นตอนหรือลักษณะสำคัญที่คัดเลือกไว้ มาจัดลำดับความสำคัญ

4.2 คัดเลือกรายการที่สำคัญและสามารถวัดได้ สังเกตได้อย่างชัดเจนมา
เท่านั้น รายการใดที่ปลีกย่อย หรือซ้ำกันควรตัดออก แต่รายการใดที่สำคัญมาก แต่วัดยาก สังเกตยาก
ควรปรับหรือเขียนใหม่ให้เข้าใจได้ตรงกัน

4.3 นำรายการที่คัดเลือกไว้มากำหนดเป็นข้อกระทงของเครื่องมือประเมิน

4.4 กำหนดว่าระดับคุณภาพของรายการที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินใน
ลักษณะมาตรจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) ซึ่งจะใช้กี่ระดับขึ้นอยู่กับเนื้อหา
และระดับชั้นของนักเรียน และความละเอียดในการประเมิน

4.5 บรรยายค่าคุณภาพของเกณฑ์การประเมินแต่ละรายการทุกระดับคุณภาพ

5. ข้อดีของการประเมินโดยใช้ Rubrics

5.1 Rubrics เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพทั้งสำหรับการสอนและการวัดผล
เพราะ Rubrics จะช่วยพัฒนาผลงานของนักเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือในการติดตามการ
พัฒนาผลงานของเขาด้วยเพราะ Rubrics บอกไว้ชัดเจนว่า

5.1.1 ครูคาดหวังอะไร

5.1.2 ผู้เรียนจะรู้ได้ว่าจะก้าวไปถึงความคาดหวังนั้นได้อย่างไร

5.2 Rubrics ช่วยให้ผู้เรียนฝึกใช้ความคิดในการพิจารณาคุณภาพงานของตน
และของผู้อื่น (การที่ผู้เรียนใช้ Rubrics ประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อน การฝึกให้ทำงาน
หลาย ๆ ครั้ง จะช่วยให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานของตน)

5.3 Rubrics ช่วยลดเวลาที่ครูต้องใช้เพื่อประเมินงานผู้เรียน เพราะหลังจากผู้เรียนประเมินตนเอง และให้เพื่อนประเมินโดยใช้ Rubrics แล้วครูมักพบว่าสิ่งที่ครูต้องปรับปรุงนั้นเหลือไม่มาก

5.4 ครูสามารถปรับ Rubrics ให้เหมาะสมกับการประเมินผลงานของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ที่มีลักษณะความสามารถแตกต่างกันมาก (เช่น เด็กปัญญาเลิศ กับเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาที่อยู่ในห้องเดียวกันได้)

5.5 Rubrics เป็นสิ่งใช้ง่าย และอธิบายให้คนอื่นเข้าใจง่าย เช่น เมื่ออธิบายให้ผู้ปกครองทราบเขาจะรู้ได้ทันทีว่าลูกของเขาจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อจะประสบความสำเร็จ

6. ลักษณะการให้คะแนน โดยใช้ Rubrics มี 2 แบบ คือ

6.1 การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) คือ การให้คะแนนที่เขียนบรรยายคุณภาพของงานในแต่ละระดับคะแนน / เกรด ที่ควรได้โดยพิจารณาภาพรวม เช่น งานที่จะได้รับการประเมินเป็นงานเกี่ยวกับการเขียน รูปรีคแบบภาพรวมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินก็ต้องระบุได้ว่างานเขียนนี้ถ้าจะได้ระดับ 4 จะต้องมิลักษณะหรือมีคุณภาพเป็นเช่นใด ซึ่งต้องเขียนบรรยายไว้อย่างชัดเจนหรือ ถ้าจะได้ระดับ 3, 2, 1, 0 ก็ต้องเขียนบรรยายคุณภาพในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน

6.2 การให้คะแนนเป็นรายองค์ประกอบหรือแยกมิติ (Analytic Score) คือ การให้คะแนนที่มีลักษณะแยกสิ่งที่ต้องการประเมินออกเป็นองค์ประกอบหรือมิติย่อยๆ (Dimension of Performance) และแต่ละองค์ประกอบ / มิติย่อยจะมีการบรรยายคุณภาพออกเป็นระดับต่างๆ จากสูงสุดไปสู่ต่ำสุดหรือควรปรับปรุง เช่น งานที่จะได้รับการประเมินเป็นงานเขียน การประเมินจะประเมินแยกตามองค์ประกอบ หรือมิติย่อยๆ ดังนี้ คือ การสร้างประโยค การเรียบเรียงความคิด สไตล์การเขียน เป็นต้น ในแต่ละมิติย่อยจะต้องบรรยายคุณภาพเป็นลำดับจากสูงสุดหรือต่ำสุด ซึ่งการกำหนดระดับคุณภาพเป็นก็ระดับนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและการให้คะแนนก็ต้องพิจารณาว่าในองค์ประกอบหรือมิติที่จะประเมินนั้น งานชิ้นนั้นมีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยเทียบกับรายละเอียดที่เขียนบรรยายไว้ในรูปรีค

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่ารูปรีคทั้ง 2 รูปแบบ เป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยในการให้คะแนนในงานของนักเรียน ซึ่งการประเมินงานของนักเรียนต้องสัมพันธ์กับเกณฑ์และระดับคุณภาพของเกณฑ์ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของการประเมินด้วย ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์และระดับคุณภาพของเกณฑ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากเพื่อบ่งบอกความเที่ยงตรงของการประเมิน ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การประเมินตนเอง (Self-evaluation) และการปรับปรุงตนเอง (Self-adjustment)

7. ข้อควรคำนึงในการสร้างเกณฑ์การประเมินในการสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินตามสภาพจริงควรจำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ
- 7.1 ประเมินรวมหรือแยกเป็นรายชิ้น
  - 7.2 จะมีคุณลักษณะใดบ้างที่สามารถสะท้อนภาพรวมของจุดประสงค์การประเมิน
  - 7.3 การให้น้ำหนักชิ้นงาน
  - 7.4 บทบาทของการประเมินตนเอง
  - 7.5 บทบาทของการประเมินโดยผู้ปกครอง
  - 7.6 บทบาทของการประเมินโดยผู้สนใจ
  - 7.7 บทบาทของการประเมินโดยเพื่อน
8. วิธีการกำหนดระดับคะแนนแบบ Rubric นั้นสามารถกำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินเพิ่มผลงานหรือแบบทดสอบก็ได้

Rubric Score มี 2 ลักษณะ คือ Holistic score มีคะแนนเดียวสำหรับงานหรือข้อสอบนั้นและ Analytic score มีคะแนนหลายคะแนนในงานหรือข้อสอบข้อนั้น ในที่นี้ขอเสนอวิธีกำหนดเกณฑ์ 5 วิธีดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 แยกประเด็นพิจารณาออกเป็นประเด็นย่อยแล้วทำเป็นตารางพิจารณาความถูกต้องในแต่ละประเด็น กำหนดระดับของคะแนนตามจำนวนที่ปฏิบัติถูกต้องในประเด็นเหล่านั้น

ตัวอย่าง กำหนดให้นักเรียนศึกษาว่า กระดาษทิชชู 3 ยี่ห้อ ยี่ห้อไหนจะซับน้ำได้ดีที่สุด โดยอุปกรณ์การทดสอบประกอบด้วย หลอดแก้ว ถาด หลอดหยด และตาชั่ง

เกณฑ์การให้คะแนนจะพิจารณาวิธีการ การทำให้อิ่มตัว การพิจารณาผล การชั่งน้ำหนัก และการสรุป(ผล) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เกณฑ์การให้คะแนนในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

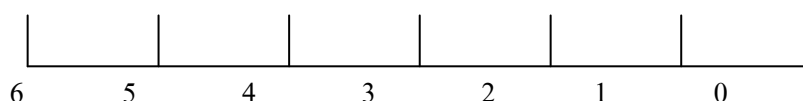
คะแนน	วิธีการ	การทำให้อิ่มตัว	การพิจารณาผล	การชั่ง	ผล
4	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก
3	ถูก	ถูก	ถูก	ผิด	ถูก/ผิด
2	ถูก	ถูก	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก/ผิด
1	ถูก	ถูก	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก/ผิด
0 ไม่ได้ปฏิบัติเลย/ปฏิบัติผิดหมด					

วิธีที่ 2 กำหนดระดับความสมบูรณ์ตามเส้นแสดงความต่อเนื่องของความสามารถ
(Continuous Ability)

ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

1. ผลงานถูกต้อง
2. แสดงวิธีคิดมากกว่าวิธีหาคำตอบ
3. บอกได้ว่าทำไมคำตอบจึงถูก
4. บอกแนวทางการแก้ปัญหาทางอื่นๆ ได้
5. บางตอนหรือบางส่วนไม่ถูกต้อง
6. ก่อนข้างจะบอกได้ว่าคำตอบนั้นถูกต้อง
7. ทราบวิธีการแต่แก้ปัญหาไม่สำเร็จ
8. งานไม่สำเร็จ
9. แสดงความพยายามแก้ปัญหา
10. ไม่สามารถจะบอกได้ว่าทำไมจึงแก้ปัญหาในแนวนี้

จากความสามารถของเด็กในหัวข้อต่างๆ ครูผู้สอนสามารถนำไปลงในเส้นแสดงความต่อเนื่องของความสามารถได้ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 เส้นแสดงความต่อเนื่องของความสามารถ

วิธีที่ 3 กำหนดตามระดับความผิดพลาด

พิจารณาความบกพร่องจากคำตอบว่ามีอย่างน้อยเพียงใด โดยจะหักจากคะแนนสูงสุดลงมาทีละระดับ

ตัวอย่าง กระดาษขนาด 8 X 12 นิ้ว ต้องการทำเป็นกล่องสี่เหลี่ยมไม่มีฝา โดยตัดมุมทั้ง 4 ออก ให้เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่มีด้านเป็นจำนวนเต็มของนิ้ว ควรจะตัดออกด้านละกี่นิ้ว โดยให้กล่องมีปริมาตรมากที่สุด

- 0 ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย
- 1 แสดงวิธีคิดเล็กน้อยแต่ยังไม่ได้ตอบ

- 2 เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาด แต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่คำตอบ
- 3 คำตอบถูก เหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
- 4 คำตอบถูก แสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน

วิธีที่ 4 กำหนดระดับของการยอมรับและการอธิบาย

ตัวอย่าง การเสนอโครงการการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของคนจีนในเมืองไทย

เกณฑ์การให้คะแนน

4	ดีมาก	แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน มีข้อมูลสมบูรณ์และแสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและมีความเป็นไปได้
3	ดี	แสดงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน
2	ใช้ได้	แสดงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ไม่สมบูรณ์ ข้อมูลบกพร่อง
1	ใช้ไม่ได้	ข้อมูลไม่ครบถ้วน ขาดประเด็นที่สำคัญ
0		ไม่มีแนวคิดที่ชัดเจน

วิธีที่ 5 ให้หลักการจัดกลุ่มแบบอิงกลุ่ม

ขั้นที่ 1 แบ่งตามระดับการยอมรับเป็น 3 ระดับ

ขั้นที่ 2 ภายในแต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ช่อง จะได้ระดับคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 0

ข้อดีและข้อจำกัดของการประเมินผลตามสภาพจริง

กรมวิชาการ (2542 : 8 – 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ข้อดีและข้อจำกัดในการวัดผลตามสภาพจริงในการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้ คือ

1. เอื้ออำนวยให้นักเรียนเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล เพราะเน้นให้นักเรียนได้แสดงออก สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน โดยใช้ความคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนและทักษะการแก้ปัญหาออกมาได้ นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ที่มาจากการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการประยุกต์การเรียนรู้สู่โลกของความเป็นจริง

2. เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้บอกความรู้ ครูจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะว่าควรจัดเนื้อหาอย่างไรจะได้เรียนรู้จากการกระทำมากขึ้น มีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น เป็นการบ่งชี้ความรู้ความสามารถที่แท้จริงของ

ผู้เรียน มิใช่เป็นเพียงการทำข้อทดสอบ ได้คะแนนสูงเท่านั้น การวัดผลตามสภาพจริงจากการเรียน นั้น จะแสดงให้เห็นว่านักเรียนทำอะไร ได้มากกว่าจะบอกว่าเป็นนักเรียนรู้อะไร

3. เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้สร้างงาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการ พัฒนาการเรียนรู้ และบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็น โครงการหรือภาระงานจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ในการให้การศึกษาแก่เยาวชนของชาติในปัจจุบัน โดยครูจะต้องเปลี่ยนวิธีการสอนและการวัดผล ประเมินผล ให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมด้วย ผลงานของนักเรียนที่ปรากฏจะเป็น หลักฐานที่สำคัญที่แสดงถึงความรับผิดชอบของครูผู้สอนด้วย

4. นักเรียนไม่มีความวิตกกังวล มีความสุขในกิจกรรมการเรียนสอนเพราะการ วัดผลตามสภาพจริงสอดคล้องชีวิตจริงมิใช่การจับผิดหรือหาจุดด้อยของผู้เรียน ค้นหาจุดดีของ นักเรียน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ดังนั้นการเรียนการสอนและการวัดผล ประเมินผลจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน

5. ลดภาระการสอนซ่อมเสริมของครู เพราะการวัดผลตามสภาพจริงจากการเรียน นั้น จะมีรายงาน หรือหลักฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนในขณะที่เรียน การรายงาน และมีการแก้ไข พัฒนาข้อบกพร่องโดยตลอด รวมทั้งมีการบันทึกการปฏิบัติงาน การรายงาน การแสดงความคิดเห็น ต่าง ๆ ของผู้เรียนในแต่ละคน ว่าผู้เรียนมีความสามารถทำอะไร ได้มากกว่าบอกว่าเขารู้้อะไรแค่ไหน

แนวทางการนำวิธีการประเมินผลตามสภาพจริงไปใช้ในการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2542 : 18 – 26) ได้เสนอแนวทางการนำวิธีการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงไปใช้ในการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1. เริ่มต้นอย่างช้าๆ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและเกิดการยอมรับ ทั้งนี้เพราะการ ริเริ่มแนวคิดที่ใหม่ๆ หากนำไปใช้อย่างรวดเร็วจะทำให้ครูไม่มีเวลาตรวจสอบ ศึกษาและหาแนวทาง ที่เหมาะสมในการฝึกฝนในวิธีการใหม่ๆ นั้น โดยปกติแล้วเริ่มใช้นวัตกรรมใหม่อาจจะต้องสร้าง ความเข้าใจและเปิด โอกาสให้มีการทบทวน ปรับปรุงกระบวนการให้เหมาะสม เพราะครูมักจะไม่ ใคร่ยอมรับนวัตกรรมใหม่ หากนำไปใช้รวดเร็วเกินไป โดยมักจะพูดว่า ฉันคิดว่ามันคงใช้ไม่ได้ผล ดังนั้นการที่ให้ครูเริ่มต้นอย่างช้า ในการนำวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไปใช้จึงเป็นสิ่งที่ จำเป็น ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การยอมรับในที่สุด

โดยทั่วไปครูมักจะมองภาพการสอน การเรียนรู้ของเด็ก การประเมินผลเป็นงานที่ แยกออกจากกัน โดยครูให้ความรู้ข้อมูลต่างๆ นักเรียนเรียนรู้แล้วจึงมีการวัดและประเมินผล ซึ่งใน ความเป็นจริงกระบวนการประเมินผลตามสภาพจริงจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อะไรและการสอนโดยการ

ประเมินผลจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และทั้งหมดจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน

2. เริ่มต้นในเนื้อหาสาระบางส่วนที่มีความมั่นใจ การประเมินสภาพจริงนั้นครูสามารถนำไปใช้ได้กับทุกวิชาในชั้นเรียนและตลอดเวลา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักเรียนในทุกด้าน ซึ่งครูโดยทั่วไปมักจะเริ่มต้นอย่างน้อยๆ ในบางเนื้อหาที่ตนรู้สึกสบายใจและมั่นใจ จนกว่าจะค้นพบว่าตนเองมีความชำนาญและพัฒนาความสามารถอย่างดีแล้วจึงขยายวงกว้างขึ้นไปสู่วิชาอื่นๆ ต่อไปจนหมดทั้งโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีวิธีการอื่นๆ อีกหลายวิธีที่จะเริ่มต้นกระบวนการประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้พึงคำนึงว่าไม่มีวิธีใดที่จะถูกที่สุด รวมทั้งท่านอาจจะค้นหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่แตกต่างออกไป ดังตัวอย่างแนวทางดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ประเมินเรื่อยๆ ตลอดเวลา (Kid Watching) ในพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน หรือพัฒนาการตามหลักสูตร โดยครูจะสังเกตนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการตลอดเวลาในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและในบริเวณโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร กิจกรรม ในสนามและช่วยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ครูบางคนอาจเน้นการสังเกตในด้านสุนทรียศาสตร์ พัฒนาการด้านศิลปะ พัฒนาการด้านสติปัญญา และพัฒนาการด้านร่างกาย ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น แต่ครูบางคนอาจสนใจเฉพาะการอ่าน การเขียน วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา หรือกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์และบางคนก็ขยายวงกว้างไปถึงวิชาการใหม่ๆ เช่น ความสามารถทางคอมพิวเตอร์ หรือความสามารถในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการของนักเรียนและการเรียนรู้ของเด็กที่เกิดขึ้นอย่างหลอมรวมเข้าด้วยกันไม่ว่าวิชาใด ซึ่งครูจะต้องดำเนินการประเมินโดยการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการกับนักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.2 การประเมินเรื่อยๆ ตลอดเวลาโดยกำหนดหัวข้อให้ทำโครงการ/งาน การกำหนดหัวข้อให้นักเรียนทำโครงการเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้นักเรียนได้บูรณาการความสามารถในวิชาการหลายด้านที่ครูจะสามารถใช้กระบวนการบูรณาการสอน การเรียน และการประเมินผลเข้าด้วยกัน ในโครงการของนักเรียนดังกล่าวนี้ครูจะมีโอกาสสังเกตและประเมินผลดังนี้

2.2.1 ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน(การตั้งคำถาม และวิธีการจะแก้ปัญหา)

2.2.2 ทักษะในการสื่อสารโดยการพูดและการเขียน (จะถามคำถามอย่างไรจะบันทึกการตอบสนองอย่างไร) การนำเสนอข้อมูลด้วยกราฟิก การตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มและนำเสนอในห้องเรียน

2.2.3 ทักษะในความรับผิดชอบต่อสังคม (ความร่วมมือ และตัดสินใจ มอบงานว่าใครจะทำอะไร เมื่อไหร่)

2.2.4 ทักษะทางคณิตศาสตร์ (การนำเสนอข้อมูลหรือผลการทำงานเป็น ตาราง)

2.3 ประเมินเรื่อยๆ ตลอดเวลาโดยเน้นเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ เป็นการสังเกตเด็ก กลุ่มเล็กๆ ในทางลึก ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยครูรู้จักเด็กกลุ่มเล็กๆ ในด้านพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก โดยอาจกำหนดเวลาช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็น 2-3 สัปดาห์ถึงหนึ่งเดือน จากนั้นครูก็จะ เลื่อนไปดูนักเรียนส่วนอื่นๆ ได้อย่างมั่นใจและดำเนินการตลอดภาคเรียนจากประสบการณ์สังเกต นักเรียนในทางลึก ทำให้ครูสามารถมีข้อมูลที่จะประชุมสัมมนากับผู้ปกครองได้ดี

3. การจัดเวลา พัฒนาจุดเด่นและเพิ่มพูนสมรรถนะให้คงอยู่ เมื่อครูจัดเวลาวิธีการ และพัฒนาระบบสังเกต และกระบวนการในเนื้อหาสาระที่ตนรู้สึกมีความสุขและมั่นใจ และกระบวนการในเนื้อหาสาระที่ตนรู้สึกมีความสุขและมั่นใจ ก็จะเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาแนวทางในการนำกระบวนการประเมินผลสภาพจริงไปใช้ในขั้นตอนต่อไป โดยอาจจะคัดเลือกพัฒนาการในด้านใหม่ หรือเนื้อหาหลักสูตรในด้านอื่น ๆ รวมทั้งการจัด โครงการ และกลุ่มของเด็กที่ดำเนินการสังเกตและประเมิน เช่น ครูอาจจะเพิ่มการ ประเมินการบูรณาการในการเรียนรู้ การบูรณาการทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน รวมทั้งบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ

4. ตารางกำหนดเวลาในการสะท้อนความคิดเห็นเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม จุดประสงค์ก็คือ ครูต้องการเวลาที่จะทบทวนการทำงานในกระบวนการประเมิน บันทึก สังเกต แบบสำรวจรายการ รายงานการประชุม โครงการของนักเรียน ผลผลิตและแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) หรือผลงานของกระบวนการ (Process folios) เช่น วิดีทัศน์ และเทปเรื่อง เพื่อครูจะได้ใช้เวลาในการคิดว่านักเรียนจะได้เรียนรู้อะไร ขณะนี้นักเรียนอยู่ตรงไหน อาจจะไปทางไหน จำแนกวิธีการเรียนรู้ ความสนใจเฉพาะเรื่องที่จะเริ่มขึ้นไปสู่การเรียนรู้ข้างหน้า พัฒนาการและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง ครูต้องใช้เวลาในการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการเรียนการสอน และการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งการกำหนดเวลาดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของกระบวนการประเมินจากสภาพจริงเพื่อครูจะได้หยุดการคิดและสะท้อนความคิดเห็น การกำหนดเวลาในระหว่างชั่วโมงเรียนหรือก่อนและหลังชั่วโมงเรียนทำให้ครูมีโอกาสเสนอความสำเร็จของงาน ปัญหา เครื่องมือต่างๆ และปรับปรุงวิธีการที่ได้ข้อมูลจากพัฒนาของเด็ก และได้เรียนรู้จากครูอื่นๆ ด้วย จะช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถของตนในการนำการประเมินผลจากสภาพจริงไปใช้ รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการเสริมสร้างความร่วมมือในการเสริมสร้าง

ประสบการณ์กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น กลุ่มครูได้ประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนของเด็กบางคนที่มีปัญหาเพื่อให้สามารถพัฒนาได้เต็มที่

กล่าวโดยสรุปแล้วครูจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงอย่างช้าๆ ด้วยความพอใจในเนื้อหาที่รู้ว่าสบายใจและมั่นคง ครูต้องการพัฒนาความเข้มแข็งและการขัดเกลาในสิ่งที่เขาได้ทำไปแล้ว ช่วยให้เราจะประสบความสำเร็จในการเพิ่มพูนทักษะได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ต้องมีการกำหนดเวลาให้ครูได้สะท้อนความคิดเห็นของตนเอง รวมทั้งมีการสนทนาแลกเปลี่ยนกับผู้ร่วมงานกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริง

5. การนำกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

การนำกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงไปใช้อย่างเต็มรูปแบบจะครอบคลุมความรู้ในกระบวนการจัดการ โครงสร้างภายในของการประเมินผลจากสภาพจริง ความเข้าใจในข้อจำกัด และรับทราบถึงบทบาทการประเมินผลจากสภาพจริงในกระบวนการประเมินผลโดยรวมทั้งหมด กล่าวคือ

5.1 กระบวนการจัดการ

ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดการของตนกับระบบการเก็บบันทึกในการนำกระบวนการประเมินไปใช้ ซึ่งวิธีการนำไปใช้มีหลายวิธีและไม่มีข้อใดผิดข้อสำคัญครูจะต้องเลือกระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับเขา

การสังเกตการแสดงออกของเด็กและจดบันทึกการสนทนา การประชุมสัมมนา และการดูผลงานของเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริง เพื่อให้ทำงานได้สะดวกขึ้น ครูอาจจะหาสื่อที่มีกระเป๋ใส่เครื่องมือเขียนจดบันทึกและทำเครื่องหมายสัญลักษณ์ของการกล่าวต่างๆ ในกระดาษแผ่นเล็กๆ แล้วบันทึกสิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับเด็ก โดยย่อๆ ในกระดาษแผ่นเล็กๆ เขียนชื่อย่อและอักษรย่อชื่อนักเรียน และบันทึกข้อวิจารณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียนข้อวิจารณ์จะต้องเขียนย่อแต่ก็พอเพียงที่ทำให้สามารถจำการเรียนรู้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้และถ้าจำเป็นครูขยายความให้สมบูรณ์ภายหลัง แผ่นบันทึกดังกล่าวนี้อาจเก็บไว้ในแฟ้มของเด็กแต่ละคน ตัวอย่างเช่น แผ่นบันทึกสำหรับบันทึกการสังเกตอาจจัดพิมพ์หรือครูอาจทำขึ้นเองก็ได้ สิ่งเหล่านี้จะต้องใช้อย่างรอบคอบ ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นการเพิ่มภาระของครู สิ่งเหล่านี้จะต้องใช้อย่างรอบคอบ ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นการเพิ่มภาระแก่ครูมากขึ้น การบันทึกย่อเช่นนั้น มีรูปแบบที่ไม่แน่นอนตายตัวขึ้นอยู่กับว่าใครจะออกแบบอย่างไร ตัวอย่างการบันทึกย่อ ดังภาพประกอบ 6

วันที่.....	วันที่ 25/5/45	วันที่ 26/5/45
ชื่อ.....	ชื่อ มหาดี มามะ	ชื่อ มหาดี มามะ
เนื้อหา.....	เนื้อหา น้าหนัก	เนื้อหา น้าหนัก
การสังเกต.....	การสังเกต รับรู้ความคิดรวบ ยอดเกี่ยวกับน้ำหนักของ รถบรรทุกขณะที่วิ่ง	การสังเกต การอธิบายเรื่อง ความถ่วง ให้มูรีนและมาเรียนา

ภาพประกอบ 6 การบันทึกย่อ

การเก็บเพิ่มผลงานของนักเรียนจะต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง ครูบางคนจะใช้แฟ้มสีสำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม ซึ่งครูจะประชุมกับเด็กแต่ละกลุ่มประมาณ 5 คน วันใดวันหนึ่งในสัปดาห์เพื่อพัฒนาการอ่านของเด็ก และกำหนดสีประจำกลุ่ม เช่น กลุ่มวันจันทร์ใช้แฟ้มสีเหลือง เป็นต้น นักเรียนกลุ่มวันจันทร์จะใส่บัญชีรายชื่อหนังสือให้อ่าน และให้แสดงความคิดเห็นผ่านบันทึกของครูจะช่วยทบทวนหัวข้อต่างๆ ที่จะนำมาอภิปรายร่วมกับเด็ก การที่让孩子มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้จะทำให้เขามีความกระตือรือร้นที่จะเก็บสะสมงานของเขา แต่กระการดังกล่าวแม้จะใช้เวลามาก แต่ในความเป็นจริงแล้วจะประหยัดเวลาและพลังงานของครูได้มากกว่ารวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อเด็กในการที่จะเริ่มต้นความรับผิดชอบในการประเมินตนเองของเขา

5.2 การดำเนินการให้การประเมินผลงานจากสภาพจริงเข้าไปในระบบประเมินผล

การวางแผนระบบการจัดการ ครูจำเป็นต้องจัดการให้การประเมินผลจากสภาพจริงเข้าไปสู่ระบบการประเมินอย่างจริงจัง และดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร แผนภูมิและสัญลักษณ์ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการนำการประเมินผลจากสภาพจริงให้เข้าสู่ชั้นเรียนเพื่อจะได้ใช้อ้างอิงได้ง่ายสิ่งเหล่านี้จะสามารถช่วยเหลือนักเรียนผู้ปกครองได้ดี ครูอาจจะมีคำถามหลายข้อที่จะนำมาใช้ในการวางแผนสำหรับการประเมินจากสภาพจริง ดังต่อไปนี้

5.2.1 นักเรียนจะเริ่มต้นที่ไหน ครูต้องการข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนต้องการเรียนรู้และพัฒนา ข้ออาจจะได้มาหลายทางจากการสังเกต การบันทึก การสนทนากับเด็ก ผู้ปกครองและครู อื่นๆ

5.2.2 นักเรียนจะไปทางไหน เด็กมีความตระหนักมีความต้องการ การสำรวจค้นคว้าในวงจรของการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายสาขาวิชาซึ่งจะต้องตอบคำถาม คือ

5.2.2.1 ความรู้ที่นักเรียนต้องการคืออะไร (ความรู้ครอบคลุมถึงแนวคิด ความจริง และความคิดรวบยอด)

5.2.2.2 ทักษะอะไรที่นักเรียนต้องการพัฒนา (ทักษะครอบคลุมหลายด้าน เช่น ทางกาย สังคม การสื่อสาร การศึกษา รวมไปถึงการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมและอื่น ๆ)

5.2.2.3 คุณลักษณะอะไรที่นักเรียนต้องการพัฒนา (คุณลักษณะครอบคลุมไปถึงทัศนคติ บุคลิกภาพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความสนใจ เป็นต้น)

5.2.2.4 ความรู้ลึกอะไรที่นักเรียนต้องการพัฒนา (ความรู้ลึกถึงความสำเร็จ ความภูมิใจในงาน ความมีพลังในตน ความมีอิสระในการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งเป็นรากฐานขององค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้)

5.3 การวางแผนสำหรับการประเมินผลรวม

การประเมินผลรวมมิใช่เป็นเพียงการประเมิน 1 – 2 ครั้ง ด้วยการสอนระยะสั้นๆ ในแต่ละภาคการเรียนอีกต่อไป การทบทวนเพิ่มผลงานของนักเรียนที่ครูจดบันทึกไว้ และข้อมูลจากการประเมินของนักเรียนและผู้ปกครองก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกัน เพิ่มผลงานและผลงานของกระบวนการ ของนักเรียนจะเป็นวิธีการของการรวบรวมผลงาน และข้อมูลที่เป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเรียนรู้ของนักเรียน กระบวนการประเมินผลรวมจะครอบคลุม 5 ชั้น ดังนี้

5.3.1 แสดงจุดเด่นของนักเรียน

5.3.2 เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้และพัฒนาของนักเรียน

5.3.3 ชี้ให้เห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ พัฒนาการ และพฤติกรรม

5.3.4 ชี้อุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน

5.3.5 แสดงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การนำวิธีการประเมินผลจากสภาพจริงไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมจะต้องทำทีละน้อยอย่างช้า ๆ และให้ดีที่สุด จะทำให้เกิดผลดี เกิดการยอมรับและคงอยู่อย่างมั่นคงต่อไป

การเรียนการสอนและการประเมินผลตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ ความคิด ทักษะความสามารถใน

ด้านต่างๆ ตลอดจน พฤติกรรมที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติที่พึงประสงค์ของสังคม จึงได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไปนี้

1. สาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา ได้กล่าวถึงสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ระบุตามมาตราต่างๆ ไว้ดังนี้

มาตรา 22 กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษา ดังนี้

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 ได้เน้นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา ดังนี้

การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยในระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เรื่องศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย

4. ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้และหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ในการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนหลายฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 26 กล่าวถึงวิธีประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้

ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่กันไป ในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและนำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่ง มาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 30 กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ การศึกษา

จากสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พอสรุปได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาต้องกำหนดเป้าหมาย และจุดประสงค์การเรียนให้ชัดเจน เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. การประเมินผลการเรียนต้องควบคู่ไปกับการเรียนการสอน การสอบเป็นกระบวนการเดียวกัน ครูผู้สอนต้องประเมินอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนเรียน และหลังจากเสร็จสิ้นการเรียน
3. การประเมินผลการเรียน เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนมากกว่าชี้ขาดว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร และนำคำตอบที่ผิดของผู้เรียนมาเป็นคำถามใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป
4. การประเมินผลการเรียนต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ พัฒนาการ กระบวนการ และคุณธรรม ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข สามารถใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
5. การประเมินผลการเรียนต้องใช้วิธีที่หลากหลาย ให้สอดคล้องและเหมาะสม โดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. การประเมินผลการเรียนจะต้องมีความเที่ยงธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้

2. การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2544

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการและเรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในและนอกสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 24 - 25)

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน

มีจุดหมายสำคัญของการประเมิน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือไม่ เพียงใด ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือ
 แฟ้มสะสมงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่
 ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลต่างๆที่จะสะท้อน
 ให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า
 ความสำเร็จของตนเอง ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับ
 คะแนนหรือจัดกลุ่มการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้
 ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะเป็นผู้กำหนด
 หลักเกณฑ์การประเมิน โดยความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา

การประเมินระดับสถานศึกษา

เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี
 และช่วงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน
 และคุณภาพของผู้เรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไป
 พิจารณาคัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระต่างๆ
 สถานศึกษาต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

การประเมินคุณภาพระดับชาติ

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น
 ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์
 วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามที่
 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการ
 จัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปเป้าหมายของการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ดังนี้ (วิรัช วรรณรัตน์, 2546 : 1)

1. กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนและพัฒนาการของผู้เรียนตามมาตรฐาน
 การเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด
 และใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียน
2. สถานศึกษารับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เหมาะสม มี
 คุณภาพและประสิทธิภาพ โดยผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ความสามารถที่แท้จริง

3. การดำเนินงานของสถานศึกษาจะต้องมีการจัดการที่เป็นระบบและกระบวนการปฏิบัติมีคุณภาพ สามารถรองรับการประเมินภายในและภายนอกตามระบบประกันคุณภาพ

3. การวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เกี่ยวข้องกับการประเมินผลระดับชั้นเรียน เนื่องจากการประเมินผลการเรียนระดับชั้นเรียนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง คือ เป็นการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติประเมินอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเรียนการสอน นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปออกมาเป็นหลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ดังนี้ (กรมวิชาการ : 2544)

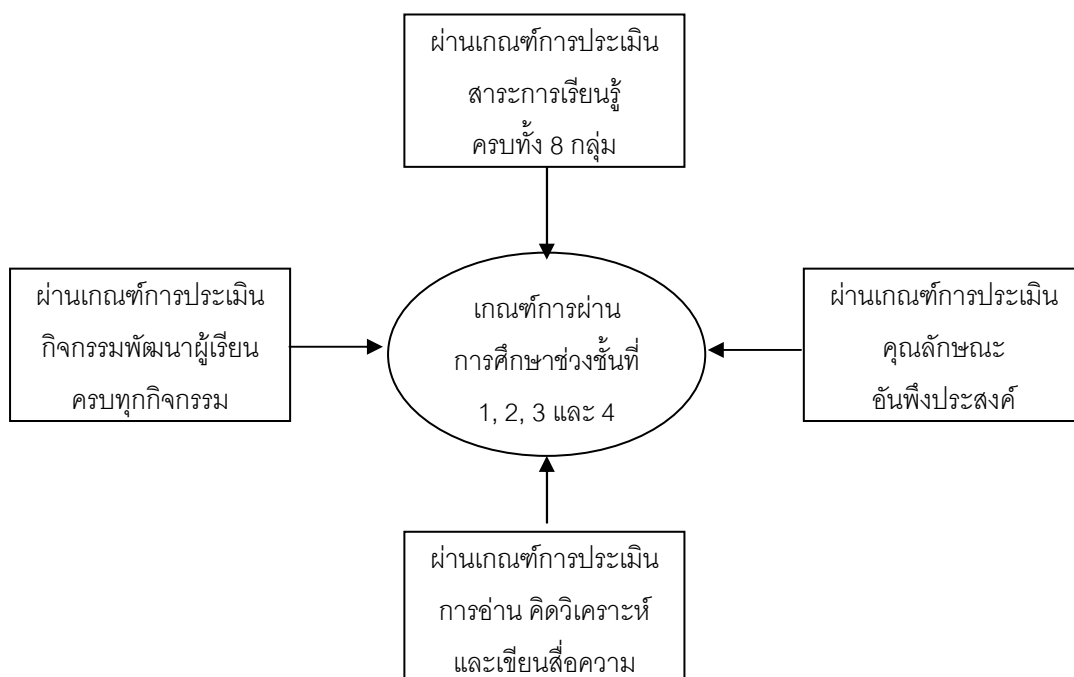
1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
2. การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
3. การประเมินการเรียนต้องประกอบด้วยการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และระดับช่วงชั้นของผู้เรียน
5. ให้มีการประเมินความสามารถของผู้เรียน ในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความในแต่ละช่วงชั้น
6. ให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น
7. ให้มีการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในระดับชาติในแต่ละช่วงชั้น
8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้
9. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่างๆ

ภายใต้หลักการข้างต้น ผู้สอนจะต้องประเมินผู้เรียนใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ การประเมินใน 4 องค์ประกอบดังกล่าว ให้เข้าถึง “สภาพที่แท้จริง” ของผู้เรียนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลรอบด้านอย่างแม่นยำ และมีเกณฑ์การตัดสินที่เหมาะสม

การตัดสินผลการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545 : 264 – 267) กล่าวถึง การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ว่าหมายถึง การประเมินและตัดสินผลการเรียนให้ผู้เรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นที่ 1 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) ช่วงชั้นที่ 2 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ช่วงชั้นที่ 3 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ช่วงชั้นที่ 4 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน) โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานการผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรที่กำหนดไว้ 4 เกณฑ์หลัก คือ เกณฑ์การประเมินสาระการเรียนรู้ครบทั้ง 8 กลุ่ม เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ และเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนครบทุกกิจกรรม ดังแสดงในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 เกณฑ์มาตรฐานการผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษา (กรมวิชาการ, 2545 : 25)

1. การตัดสินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม

การตัดสินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ในทุกช่วงชั้น ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ทุกกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม โดยกำหนดเป็นรายวิชาในแต่ละรายปีหรือรายภาค ซึ่งครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่สถานศึกษากำหนด

1.1 การตัดสินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค มีแนวดำเนินการดังนี้

1.1.1 ผู้สอนทำการวัดและประเมินผู้เรียนรู้เป็นรายวิชาซึ่งครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคด้วยวิธีการที่หลากหลายให้ได้ผลการประเมินตามความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนโดยทำการวัดและประเมินผลไปพร้อมกับกระบวนการเรียนการสอน

1.1.2 สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินให้ระดับคุณภาพผลการเรียนเป็นรายวิชาซึ่งสามารถอธิบายผลการเรียนว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับใดจึงจะยอมรับว่าผ่านการประเมิน ทั้งนี้อาจกำหนดได้หลายรูป เช่น ได้ – ตก ร้อยละ ผ่าน – ไม่ผ่าน – ดีเยี่ยม แต่ในการประเมินสาระการเรียนรู้นิยมกำหนดเป็นระดับผลการเรียน 5 ระดับ คือ

- “4” หมายถึง ผลการเรียนดีมาก
- “3” หมายถึง ผลการเรียนดี
- “2” หมายถึง ผลการเรียนพอใช้
- “1” หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
- “0” หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

1.1.3 ประเมินให้ระดับผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค (รายวิชา) ตามเกณฑ์การประเมินให้ระดับผลการเรียนตามที่สถานศึกษากำหนด

1.2 การตัดสินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มครบทุกรายวิชาตลอดช่วงชั้นตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ “ผ่าน” ทุกรายวิชา จะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

1.3 ภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้
(วิรัช วรรณรัตน์, 2546: 2)

1.3.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (รายปี / รายภาค) โดยวิเคราะห์จาก
มาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3.2 กำหนดเกณฑ์การตัดสินการประเมินในการผ่านผลการเรียนรู้ที่
คาดหวัง

1.3.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินในการให้ระดับผลการเรียนสาระการ
เรียนรู้ (รายปี / รายภาค)

1.3.4 ประเมินผลการเรียนระหว่างเรียน (ระดับห้องเรียน) ประเมินตัดสิน
ผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ (รายปี / รายภาค) และประเมินสรุปผลการเรียนกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ผ่านช่วงชั้น

2. การตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ประเมินและตัดสินเป็นราย
กิจกรรม โดยพิจารณาจากผลการประเมินตามจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมกับเวลาที่เข้าร่วม
กิจกรรมแล้ว ตัดสินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและ เมื่อจบช่วงชั้นนายทะเบียนจะรวบรวมผล
การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนแต่ละคนตลอดช่วงชั้น ผู้เรียนที่มีผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม
ได้ครบตามเกณฑ์มาตรฐานการผ่านช่วงชั้นอื่น ๆ ผู้เรียนที่มีผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่
ครบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อไป ให้ครบตามเกณฑ์
จึงจะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้น

3. การตัดสินผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ

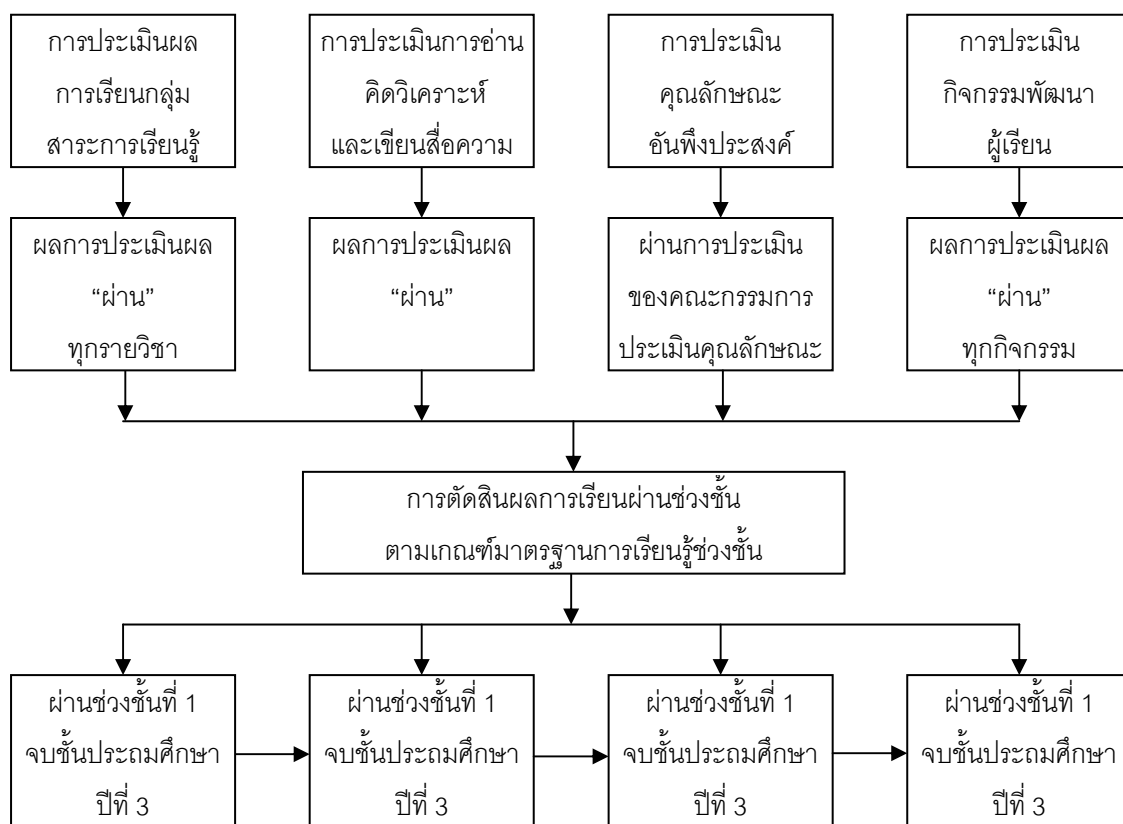
การตัดสินผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ อาจให้
ผู้สอนหรือคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ประเมินและตัดสินผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตาม
เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดทุกภาคเรียน และเมื่อจบช่วงชั้นคณะกรรมการการประเมิน จะพิจารณา
ตัดสินผลการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ ของผู้เรียนเพื่อการ
ผ่านช่วงชั้น โดยพิจารณาจากผลการประเมินผู้เรียนในภาคเรียนสุดท้าย และแนว โนม์การพัฒนา
ความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความของผู้เรียนจากบันทึกผลการประเมิน
ตลอดช่วงชั้น ผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้นร่วมกับเกณฑ์
มาตรฐานอื่น ๆ ต่อไป ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินจะต้องได้รับการซ่อมเสริมตามแนวทางที่
สถานศึกษากำหนดแล้วทำการประเมินใหม่ เมื่อซ่อมผ่านได้แล้วจึงจะได้รับการพิจารณาให้ผ่าน
ช่วงชั้นต่อไปได้

4. การตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินและตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนควรทำในรูปคณะกรรมการ โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินการประเมินและตัดสินผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์และแนวทางที่สถานศึกษากำหนดทุกภาคเรียน และเมื่อจบช่วงชั้น คณะกรรมการประเมินฯ จะพิจารณาคัดสินผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละประการของผู้เรียน เพื่อการผ่านช่วงชั้น ผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคุณลักษณะ จะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้นร่วมเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นอื่น ๆ ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการใดประการหนึ่ง จะยังไม่ได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้นต้องปฏิบัติตามกิจกรรมคุณความดีตามแนวทางที่สถานศึกษากำหนดให้ครบถ้วนเสียก่อน จึงจะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้นต่อไปได้

5. การตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น

การตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นเป็นการตัดสินผลให้ผู้เรียนผ่านการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 โดยพิจารณาจากผลการประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินสาระการเรียนรู้ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ และการประเมินกิจพัฒนาผู้เรียน และพิจารณาให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ที่กำหนดไว้แล้วในหัวข้อ 1.4 การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น (กรมวิชาการ, 2545 : 31)

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

มนตรี อนันตรักษ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเป็นเวลา 8 เดือน ในโรงเรียนขนาดกลางในชุมชนแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการประเมิน 3 ลักษณะ คือ การประเมินการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลปลายภาคเรียน และการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน วิธีที่ครูนิยมใช้ในการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน การทดสอบด้วยแบบทดสอบ และจากผลการปฏิบัติงาน ส่วนการประเมินอีก 2 แบบเป็นการประเมินด้วยแบบทดสอบ สภาพการประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนแต่เป็นการประเมินเพื่อ

เตรียมให้ผู้บริหารตรวจสอบ ในด้านการแบบทดสอบยังขาดระบบและวิธีการในการดำเนินการสอบที่ดี

ประเสริฐ บุญท้าว (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินการในโรงเรียนนำร่องขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า ในโรงเรียนขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับ ในเขตการศึกษา 9 มีการเตรียมความพร้อมให้อาจารย์ผู้สอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการจัดกระบวนการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ด้านการบริการหลักสูตร โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวให้เกิดประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมายของหลักสูตรที่จะใช้การแนะแนวเป็นสื่อให้นักเรียนรู้จักตนเอง และปัญหาของตนเองได้ ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเองค่อนข้างน้อย ด้านปัญหาและสาเหตุของปัญหา เรียงลำดับดังนี้ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดวิชาเลือกเสรี การบริการวัสดุอุปกรณ์การเรียน การประเมินผลการเรียน

สุทธิพรณ ไชยวงศ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้าใจและวิธีการประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาที่ 8 จำนวน 218 คน โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูที่มีประสบการณ์กับครูที่ไม่มีประสบการณ์ทางการวัดผลและประเมินผลมีความเข้าใจในระเบียบการประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน
2. ครูที่มีลักษณะประสบการณ์ทางการวัดผลต่างกันมีความเข้าใจในระเบียบการวัดผลต่างกัน มีความเข้าใจในระเบียบการประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์กับไม่มีประสบการณ์ทางการวัดผลและประเมินผลการเรียน มีวิธีการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน
4. ครูที่มีลักษณะทางประสบการณ์ทางการวัดผลต่างกันมีวิธีปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน
5. ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีวิธีปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน
6. ครูที่มีประสบการณ์กับไม่มีประสบการณ์ทางการวัดและประเมินผลมีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน
7. ครูที่มีประสบการณ์ทางการวัดผลประเมินผลแตกต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านจุดประสงค์กับการให้ระดับผลการเรียน (เกรด) และแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องขาดความรู้และทักษะในเรื่องการวางแผนการประเมินผล
ปลายภาคเรียน

8. ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการ
ประเมินผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องปริมาณเอกสารและ
ตำราเพื่อใช้ศึกษาด้านการประเมินผลกับปริมาณของวัสดุอุปกรณ์สำหรับสร้างเครื่องมือประเมินผล
และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องการเลือกวิธีประเมินให้เหมาะสมกับสิ่งที่
ประเมิน วิธีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน วิธีการประเมินผลปลายภาคเรียน และ
เวลาสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล

ปริดา สุวรรณณี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้ระเบียบว่า
ด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ใน โรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการใช้ระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนของ
ครูผู้สอนโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า หมวด 1 ในหลักการ
ประเมินผลการเรียน ครูผู้สอนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้นอยู่ในระดับน้อย ปัญหา
ในการใช้ระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน โดยภาพรวมของครูผู้สอนใน โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใน
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอขนาดเล็กและขนาดกลางอยู่ระดับน้อย ส่วนครูผู้สอน
ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอขนาดใหญ่อยู่ระดับปานกลาง
ปัญหาในการใช้ระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน โดยภาพรวมของครูผู้สอนในโรงเรียนที่
ตั้งอยู่ใน กลุ่มโรงเรียนทุกขนาดอยู่ระดับน้อย ปัญหาในการใช้ระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการ
เรียน โดยภาพรวมของครูผู้สอนในขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาด
ใหญ่อยู่ในระดับน้อย ปัญหาในการใช้ระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน โดยภาพรวมของ
ครูผู้สอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน
ที่มีขนาดต่างกัน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมแต่ละ
หมวด มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหา
มากกว่าครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่

ฉัตรสุดา เกิดพิสุทธิ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการปฏิบัติ
ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
หลักการวัดและประเมินผลการเรียนสูงกว่าผู้บริหารในเขตปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียน และด้าน

ปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ครูโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินผลการเรียนสูงกว่าครูในเขตปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

3. ครูโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตปริมณฑล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลการเรียน และปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ปัญหาและผลการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล พบว่า ความรู้ความเข้าใจกับผลการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วินิตา วรรณวิวัฒน์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความรู้และเจตคติของครูที่มีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับปานกลาง แต่มีเจตคติต่อวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับดี ครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีวัดและประเมินผลการเรียนสูงกว่าครูที่มีอายุ 35 – 45 ปี และครูที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนสูงกว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนครูที่มีวุฒิปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนสูงกว่าวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน ครูที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมีเจตคติต่อวิธีวัดและประเมินผลการเรียนดีกว่าครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และครูที่มีอายุ 35 – 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีเจตคติต่อวิธีวัดและประเมินผลการเรียนดีกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป มีเจตคติต่อวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนไม่เกิน 3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีข้อเสนอแนะบางประการให้ปรับปรุงเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน เช่น วัสดุ อุปกรณ์

และเอกสารไม่เพียงพอ และควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีวัดและประเมินผลการเรียน

สมหมาย โมฆรัตน์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แบบสอบถามไปถามครูประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 2 ปี นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

1.1 ด้านหลักการในการประเมินผลการเรียน พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับหลักการ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ตัดสินและอนุมัติผลการเรียน

1.2 ด้านวิธีการประเมินผลการเรียน พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการประเมินผลระหว่างภาคเรียน และสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดจุดประสงค์ใน ป.02 ได้ถูกต้องตามขั้นตอน

1.3 ด้านการตัดสินผลการเรียนพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากยังไม่เข้าใจวิธีการประเมินผลและตัดสินผลการเรียนที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับการให้ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียนและเกณฑ์การพิจารณาให้เลื่อนชั้นของแต่ละระดับชั้นเรียน ครูส่วนมาปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้

2. ปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ส่วนมากเห็นว่าการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนที่กระทรวงกำหนด มีความยุ่งยากในระดับปานกลาง

ประสงค์ สกุลชิ่ง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความเข้าใจ สภาพการปฏิบัติและเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.78) และมีเจตคติที่ดีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง

2. ครูที่สอนในกลุ่มวิชาต่างกัน มีความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง และเจตคติต่อการวัดและประเมินการเรียนตามสภาพจริง ไม่แตกต่างกัน ($P > .05$)

3. ครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการนำเอาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงไปใช้ในระหว่างที่มีการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เครื่องมือที่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์ รองลงมาคือ การตรวจผลงานของนักเรียนและสนทนาซักถาม

4. ปัญหาสำคัญที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษาประสบอยู่ ได้แก่ ความคลุมเครือไม่ชัดเจนในวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง รองลงมาคือ มีภาระการสอนหนังสือและงานพิเศษมาก

5. แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษาเสนอแนะมา คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงอย่างชัดเจน และควรกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ในการวัดให้ชัดเจนเป็นมาตรฐานเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้วัดและประเมินผลการเรียน

เดือนใจ อินทโกศรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องบทบาทของครูในการประเมินตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีบทบาทในการประเมินตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง การจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินและพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูที่สอนในระดับชั้นที่แตกต่างกันมีบทบาทในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกันมีบทบาทในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีดังนี้

ด้านกาจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ครูควรจัดทำแผนการสอนบูรณาการที่หลากหลาย สอดคล้องกับท้องถิ่นและชีวิตประจำวัน และจัดทำบันทึกหลังการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ครูควรจัดกิจกรรมที่

คำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนและควรสอดคล้องคุณธรรม และจริยธรรม

ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง ครูควรสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลโดยยึดศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและต้องเหมาะสมกับวิธีการประเมินผลในแผนการสอน

ด้านการใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินและพัฒนาการเรียนการสอน ครูกำหนดช่วงเวลาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องประเมินผู้เรียนและการประเมินผลต้องพัฒนาการของผู้เรียนทุกชิ้นงาน

อรุณ โยธสิงห์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความเข้าใจ สภาพการปฏิบัติ และปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 254 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.34) โดยครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มที่ 1 มีความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงสูงกว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มที่ 2

2. ด้านสภาพการปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนสภาพจริง พบว่า

2.1 โรงเรียนทุกโรงเรียนกำหนดหลักเกณฑ์ให้ครูผู้สอนทำการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ประเมินผลควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย และให้มีการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.2 ครูผู้สอนทำการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จากมาตรฐานการเรียนรู้ที่กรมวิชาการแจกให้ โดยทำการวิเคราะห์ร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ ในช่วงระหว่างการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 ครูผู้สอนทำการวัดผลประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย วิธีที่นิยมใช้มากที่สุดคือ การสังเกตพฤติกรรมขณะทำการเรียนการสอน รองลงมา คือ การประเมิน โดยใช้เพิ่มสะสมงาน วิธีการที่ใช้น้อยที่สุด คือ การใช้ข้อสอบ

2.4 หลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงที่ครูผู้สอนนำมาใช้มากที่สุด คือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน รองลงมา คือ เน้นการปฏิบัติ หลักการที่ใช้น้อยที่สุด คือ การประเมินควบคู่ไปกับการเรียนการสอน

3. ด้านปัญหาในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า

3.1 ปัญหาด้านวิธีการและการสร้างเครื่องมือที่ครูผู้สอนประสบมากที่สุด คือ มีความวิตกกังวลว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นอาจไม่ถูกต้องตามหลักการ รองลงมา คือ ครูผู้สอนขาดความรู้ในการสร้างเครื่อง ส่วนปัญหาที่ผู้บริหารพบ คือ ครูผู้สอนยังไม่ใช้เครื่องมืออย่างหลากหลาย และไม่ทำการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างจริงจัง

3.2 ปัญหาด้านเอกสารที่ใช้ศึกษาค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์และเวลา ที่ครูผู้สอนประสบมากที่สุด คือ ขาดแหล่งค้นคว้า ศึกษาเอกสารแล้วยังไม่เข้าใจ ครูมีภาระงานสอนและงานพิเศษมากเกินไป โรงเรียนมีกิจกรรมมากเกินไป ส่วนปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ พบเพียงส่วนน้อย

โดยสรุปครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง และสามารถนำไปปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แต่ยังมีปัญหาด้านวิธีการสร้างเครื่องมือและปัญหาด้านเอกสารที่ใช้ศึกษาค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์และเวลา ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ครูผู้สอนสามารถทำการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงได้อย่างถูกต้องต่อไป

2. งานวิจัยต่างประเทศ

โคเรทซ์ และคณะ (จรัญ คำยัง, 2537 : 42 อ้างมาจาก Korets, 1994 : 5 - 16) ได้วิจัยเพิ่มสะสมงานในรัฐเวอร์จิเนีย โดยเริ่มต้นโครงการนวัตกรรมในการประเมินความสามารถโดยใช้เพิ่มสะสมงานของนักเรียนที่เข้าร่วมกับครูสร้างขึ้นในช่วงเวลา 1 ปี ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 4 และ 8 โดยกำหนดให้นักเรียนส่งงานเขียนที่ดีที่สุด และงานเขียนอื่นที่กำหนด โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าโดยให้ครูทำงานด้านการเรียนการสอนโดยมุ่งให้ครูระบุงานให้นักเรียนโดยสอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาค่าความเที่ยง (Reliability of Raters)

โทมัส (Thomas, 1994 : 301) ได้วิจัยเรื่อง ความเข้าใจของครูผู้สอนในการเปลี่ยนวิธีการสอนจากการปฏิบัติในการวัดผลสภาพจริงของครูผู้สอน ใช้วิธีโดยเขาได้นำแบบสอบถามไปสอบถามครูผู้สอนที่นำวิธีการวัดผลสภาพจริงที่ครูปฏิบัติและนำไปใช้ในโรงเรียน ผลปรากฏว่า เมื่อใช้วิธีวัดผลสภาพจริงจากการจัดสอนที่โรงเรียน แล้วพบว่า อุปสรรคและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเปลี่ยนแปลงไปทั้งสภาพการณ์และเงื่อนไขในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย การวัดและประเมินผลเปรียบได้ดั่งกับกุญแจที่ช่วยครูให้ได้นักเรียนในทุก ๆ ด้านซึ่งเป็นเส้นทางใหม่ที่สำคัญที่ทำให้ครูรู้ว่า นักเรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง ตลอดจนนักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนและจัดได้ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ครบวงจร

เมอร์ฟี (Merphy, 1995 : Abstracts) ได้ศึกษารูปแบบหนึ่งของการประเมินจากสภาพจริงโดยใช้เพิ่มสะสมงานของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า กลุ่มที่ประเมินโดยใช้เพิ่มสะสมงานจะได้รับความรู้ การพัฒนาด้านทักษะ และความต้องการการเรียนรู้ อีกทั้งกระบวนการของเพิ่มสะสมงานจะสนับสนุนการสนทนาติดต่อกันและการร่วมงานกันด้วย ซึ่งเพิ่มสะสมงานจะทำให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรง และกระตือรือร้นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และคุณค่าที่แท้จริงของเพิ่มสะสมงานที่ใช้ในการประเมินจะเห็น ได้ชัด เมื่อนักเรียนสะท้อนและวิเคราะห์ความก้าวหน้าและการพัฒนาตนเองตามระยะเวลา

พีค (Peack, 1995 : 101) ได้วิจัยเรื่อง การคัดงานเขียนโดยการหาค่าความเที่ยงตรงจากการวัดผลสภาพจริงของกลุ่มนักเรียนที่ได้เรียนและไม่ได้เรียน โดยส่งผลงานจากการเขียนมาให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินผลปรากฏว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็นตัวชี้ทำให้ได้ค่าความเที่ยงตรงสูง โดยกลุ่มที่เรียนจะมีผลงานที่ดีโดยการประเมินตามสภาพที่แท้จริงเป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติและเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนอยู่ก่อนแล้ว เมื่อนำทั้งสองมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่าความเที่ยงตรงแตกต่างกัน

เคลม (Klem, 1996 : 120) ได้วิจัยเรื่อง การตรวจสอบความเที่ยงตรงตาม โครงสร้างที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยให้ผู้ประเมินคัดเลือกเนื้อหาที่มีความแตกต่างกัน ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมากับการประเมินจากการเรียนในสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ซึ่งหมายความว่า ความเที่ยงตรงตาม โครงสร้างของการวัดผลจากสภาพจริงในการเรียนของผู้เรียนนั้นขึ้นอยู่กับ วิธีการในการเลือกเนื้อหาที่มีความหมายต่อชีวิตผู้เรียน มาบูรณาการกันเข้าแล้วทำการวัดผลสภาพจริงของนักเรียน ซึ่งอยู่ในขณะที่ทำการเรียนการสอนในโรงเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลตามสภาพจริงนั้นจะเห็นว่า เป็นการวัดผลประเมินผลที่ครูควรนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง นอกจากนี้แล้วการประเมินตามสภาพจริงยังเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน คือ ทำให้นักเรียนไม่มีความกดดันในการเรียน มีความสุขในการเรียนและมีความภาคภูมิใจในผลการเรียนของตน และทำให้ทราบความรู้ความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนแต่ละคน แต่ถึงแม้การประเมินผลการสอนเป็นกระบวนการที่อยู่ในการจัดการเรียนการสอนของครู แต่ครูยังคงมีปัญหามในการประเมินผลตามสภาพจริง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของหลักการ ระเบียบวิธีในการประเมิน การสร้างเครื่องมือ การหาเอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม เวลาในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการ

เรียนได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดโรงเรียน ช่วงชั้นที่สอน จังหวัดที่สอน และประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริงของครู และผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การประเมินผลตามสภาพจริงของครูในโรงเรียนประถมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติ และปัญหาในการประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อเป็นข้อสนเทศให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาปรับปรุงต่อไป